

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

MAGISTRSKO DELO

**PRIMERJAVA DAVČNE OBREMENITVE PODJETIJ V SLOVENIJI
IN NA ČEŠKEM**

Ljubljana, oktober 2024

DAVID LESKOVAR

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisani David Leskovar, študent Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtor predloženega dela z naslovom Primerjava davčne obremenitve podjetij v Sloveniji in na Češkem, pripravljenega v sodelovanju s svetovalko prof. dr. Andrejo Cirman

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravil samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbel, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobil vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označil;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnal v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobil soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi.
11. da sem preveril verodostojnost informacij, ki izhajajo iz zapisov na podlagi uporabe orodij umetne inteligence.

V Ljubljani, dne 19.12.2024

Podpis študenta:

KAZALO

1	UVOD	1
2	OPIS IN PRIMERJAVA DAVČNIH SISTEMOV V SLOVENIJI IN NA ČEŠKEM.....	2
2.1	Osnovni davčni pojmi.....	2
2.2	Opis davčnega sistema v Sloveniji.....	4
2.2.1	Splošno	4
2.2.2	Struktura davkov v bruto domačem proizvodu	5
2.3	Opis davčnega sistema na Češkem.....	7
2.3.1	Splošno	7
2.3.2	Struktura davkov v bruto domačem proizvodu	8
2.4	Primerjava davčnih sistemov	10
3	DAVČNE OBREMENITVE V SLOVENIJI IN NA ČEŠKEM.....	13
3.1	Davek od dohodkov pravnih oseb v Sloveniji	13
3.1.1	Nominalna stopnja	13
3.1.2	Davčne olajšave	15
3.1.3	Efektivna davčna stopnja	17
3.2	Davek od dohodkov pravnih oseb na Češkem	17
3.2.1	Nominalna stopnja	17
3.2.2	Davčne olajšave	21
3.2.3	Efektivna davčna stopnja	22
3.3	Obdavčitev dohodka iz kapitala z dohodnino.....	22
3.3.1	Obdavčitev dohodka iz kapitala z dohodnino v Sloveniji	22
3.3.2	Obdavčitev dohodka iz kapitala z dohodnino na Češkem	23
3.4	Obdavčitev dela.....	23
3.4.1	Obdavčitev dela v Sloveniji.....	23
3.4.1.1	Dohodnina	24
3.4.1.2	Prispevki	26
3.4.2	Obdavčitev dela na Češkem	27
3.4.2.1	Dohodnina	27
3.4.2.2	Prispevki	29
4	PRIMERJAVA OBDAVČITVE PODJETIJ V SLOVENIJI IN NA ČEŠKEM.....	29
4.1	Opredelitev namena in ciljev primerjave	29
4.2	Predstavitev podjetij.....	30
4.3	Podjetje 1: Raziskovalno podjetje.....	31

4.3.1	Izkaz poslovnega izida in davčni obračun.....	31
4.3.2	Obremenitev dela	34
4.4	Podjetje 2: Proizvodno podjetje.....	37
4.4.1	Izkaz poslovnega izida in davčni obračun.....	38
4.4.2	Obremenitev dela	41
4.5	Podjetje 3: Storitveno podjetje.....	44
4.5.1	Izkaz poslovnega izida in davčni obračun.....	44
4.5.2	Obremenitev dela	47
4.6	Primerjava obdavčitve podjetij.....	50
4.7	Primerjava obdavčitve zaposlenih	52
5	SKLEP.....	52
	LITERATURA IN VIRI.....	54

KAZALO TABEL

Tabela 1:	Davčni prihodki v Sloveniji in delež v BDP v obdobju 2018-2022.....	6
Tabela 2:	Davčni prihodki na Češkem in njihov delež v BDP v obdobju 2018-2022	9
Tabela 3:	Primerjava strukture neto pobranih davkov v Sloveniji in na Češkem v letu 2022.....	11
Tabela 4:	Primerjava nominalnih davčnih stopenj v Sloveniji in na Češkem v 2024.....	13
Tabela 5:	Splošne amortizacijske letne stopnje – neenakomerna amortizacija.....	19
Tabela 6:	Splošne amortizacijske letne stopnje povečane za 10 % točk – neenakomerna amortizacija	20
Tabela 7:	Koeficienti amortizacije - pospešena amortizacija.....	20
Tabela 8:	Primerjava davčnih primežev povprečne plače med Slovenijo in OECD povprečjem za leto 2022	24
Tabela 9:	Dohodninska lestvica v Sloveniji v letu 2024.....	24
Tabela 10:	Letne standardne davčne olajšave v Sloveniji v letu 2024.....	25
Tabela 11:	Stopnje prispevkov zaposlenih v Sloveniji v letu 2024	26
Tabela 12:	Primerjava davčnih primežev povprečne plače med Češko in OECD povprečjem za leto 2022.....	27
Tabela 13:	Letne standardne olajšave, znižanje davka, na Češkem v letu 2024.....	28
Tabela 14:	Stopnje prispevkov zaposlenih na Češkem v letu 2024	29
Tabela 15:	Izkaz poslovnega izida podjetje 1 – primerjava med državama.....	32
Tabela 16:	Primerjava različnih oblik davčne amortizacije	33
Tabela 17:	Davčni obračun za podjetje 1 – primerjava med državama	33
Tabela 18:	Primerjava obračuna plač med državama za nizko plačo za podjetje 1 v EUR	35

Tabela 19: Primerjava obračuna plač med državama za povprečno plačo za podjetje 1 v EUR	36
Tabela 20: Primerjava obračuna plač med državama za visoko plačo za podjetje 1 v EUR	37
Tabela 21: Izkaz poslovnega izida podjetje 2 – primerjava med državama	38
Tabela 22: Primerjava vrst davčnih amortizacij v EUR	40
Tabela 23: Davčni obračun za podjetje 2 – primerjava med državama	40
Tabela 24: Primerjava obračuna plač med državama za nizko plačo z enim otrokom za podjetje 2 v EUR	42
Tabela 25: Primerjava obračuna plač med državama za povprečno plačo z enim otrokom za podjetje 2 v EUR	43
Tabela 26: Primerjava obračuna plač med državama za visoko plačo z enim otrokom za podjetje 2 v EUR	44
Tabela 27: Izkaz poslovnega izida podjetje 3 – primerjava med državama	45
Tabela 28: Primerjava vrst davčnih amortizacij v EUR	46
Tabela 29: Davčni obračun za podjetje 3 – primerjava med državama	47
Tabela 30: Primerjava obračuna plač med državama za nizko plačo z dvema otrokoma za podjetje 3 v EUR	48
Tabela 31: Primerjava obračuna plač med državama za povprečno plačo z dvema otrokoma za podjetje 3 v EUR	49
Tabela 32: Primerjava obračuna plač med državama za visoko plačo z dvema otrokoma za podjetje 3 v EUR	50
Tabela 33: Primerjava letne obdavčitve plač zaposlenih z enim uveljavljenim otrokom med državama v letu 2024	52

KAZALO SLIK

Slika 1: Struktura neto pobranih prihodkov po vrstah prihodkov v letu 2022 v Sloveniji	6
Slika 2: Struktura neto pobranih prihodkov po vrstah prihodkov v letu 2022 na Češkem	9
Slika 3: Primerjava plačanega DDPO v Sloveniji in na Češkem za leti 2023 in 2024	51
Slika 4: Primerjava efektivnih davčnih stopenj za leti 2023 in 2024 med Slovenijo in Češko	51

SEZNAM KRATIC

angl. – angleško

BDP – Bruto domači proizvod

COVID-19 – (angl. coronavirus disease 2019); koronavirusna bolezen 2019

DDPO – Davek od dohodkov pravnih oseb

DDV – Davek na dodano vrednost

DURS – Davčni urad Republike Slovenije

EATR - (angl. Effective average tax rate); Efektivna povprečna davčna stopnja

EU – (angl. European Union); Evropska unija

FURS – Finančni urad Republike Slovenije

OZP – Obvezni zdravstveni prispevek

OECD – (angl. Organisation for economic co-operation and development); Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj

PESTLE – (angl. Political, Economic, Sociological, Technological, Legal and Environmental – PESTLE analiza); Analiza političnih, ekonomskih, sociološko-kulturnih, tehnoloških dejavnikov, pravnih vidikov in okoljskih dejavnikov

SURS – Statistični urad Republike Slovenije

ZDDPO-2 – Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb

ZDP – Zákon č. 586/1992 Sb

ZDR-1 – Zakon o delovnih razmerjih

ZGD-1 – Zakon o gospodarskih družbah

ZPSV – Zakon o prispevkih za socialno varnost

1 UVOD

Davčne obremenitve podjetij vključujejo: prispevke za socialno varnost, davek na kapitalski dobiček, davek na dohodek pravnih oseb, nepremičninski davek in druge oblike dajatev. Glavni namen vseh davčnih obremenitev je financiranje in zagotavljanje javnih storitev ter s tem povezanih javnih koristi. Davčni prihodki se tako posledično uporabljajo za financiranje infrastrukture, izobraževanja, zdravstva, socialne varnosti in drugih javnih programov. Hkrati tudi davčne obremenitve pomagajo vzdrževati in uravnovešati družbeno in ekonomsko okolje ter spodbujajo pravično porazdelitev bremen med gospodarstvom in prebivalstvom (Sheffrin, 2013).

Za primerjavo Slovenije s Češko sem se odločil, ker se v medijih velikokrat pojavljajo ravno primerjave med tema državama, predvsem v smislu, da nas Češka dohiteva po bruto domačem proizvodu (v nadaljevanju BDP) na prebivalca. V medijih in analizah je bilo narejenih že mnogo primerjav med Slovenijo in Hrvaško ter Slovenijo in Avstrijo, medtem ko s Češko ni zaslediti veliko analiz. Obe državi se velikokrat omenja kot uspešni tranzicijski državi. Slovenija je postala samostojna država leta 1991, Češka leta 1992. Tako Slovenija kot Češka sta v zadnjih 20 letih zmanjšali razvojni zaostanek za povprečjem Evropske unije (v nadaljevanju EU). Obe državi sta imeli veliko težav v času gospodarske in finančne krize leta 2009. V letu 2005, v drugem letu članstva v EU, je Slovenija dosegla 89 % povprečja BDP-ja na prebivalca in je do leta 2022 pridobila tri odstotne točke in dosegla 92 % povprečja EU. Češka je imela leta 2005 82 % povprečja BDP-ja na prebivalca in je do leta 2022 pridobila devet odstotnih točk ter dosegla 91 % povprečja EU (Kenda, 2023).

Povprečje neto prilivov tujih neposrednih investicij v odstotku BDP je od leta 2010-2021 v povprečju znašalo 2,1% za Slovenijo in 3,7% za Češko (World bank, brez datuma). Razlogov, zakaj se lastniki podjetij odločajo za investiranje v tuji državi je več in jih je težko pripisati zgolj enemu dejavniku. V širšem ločimo poslovno okolje na zunanje in notranje. Pri investiranju v tujino je pomembno predvsem zunanje poslovno okolje, ki se deli na ekonomsko, politično, družbeno in tehnološko (Jaklič, 2002). Pri analizi zunanjega okolja podjetja uporabijo analizo političnih, ekonomskih, sociološko-kulturnih, tehnoloških dejavnikov, pravnih vidikov in okoljskih dejavnikov (angl. Political, Economic, Sociological, Technological, Legal and Environmental – PESTLE analiza). Gre za dejavnike na katere podjetja nimajo vpliva. Tako se lahko odločijo, da se določeni državi prilagodijo ali pa izberejo drug trg (Ho, 2014). V magistrskem delu se bom osredotočil zgolj na davčni vidik, in sicer katera izmed analiziranih držav ima davčno prijaznejše okolje pri poslovanju podjetij. Iz tega izhajajo slednja raziskovalna vprašanja:

- a) Katere so podobnosti in razlike davčnih sistemov Slovenije in Češke?
- b) Kakšne so davčne ugodnosti in obremenitve dela med analiziranima državama?
- c) Kateri davčni ukrepi so privlačni za podjetja in zakaj?

- d) Katera država ima konkurenčnejše davčno okolje za poslovanje podjetij in na podlagi katerih kriterijev?

Tako v Sloveniji kot na Češkem je stopnja davka od dohodkov pravnih oseb v letu 2023 znašala 19 % (FURS, 2022; Finanční správa, 2021). Zgolj davčna stopnja ni edino merilo davčnega pregleda, ki ga opravijo investitorji pri ustanovitvi podjetja. Poleg davka na kapitalski dobiček, davka od dohodkov pravnih oseb (v nadaljevanju DDPO), davčne obremenitve plač in drugih davkov investitorji preverijo celotni davčni sistem. Tako se med drugim preveri: letno število ur, ki ga podjetja porabijo za izpolnjevanje davčnih obrazcev, potreben čas, da pristojna finančna uprava povrne vstopni davek na dodano vrednost (v nadaljevanju DDV), višino olajšav, s katero si podjetja znižajo davčno osnovo ter tudi število davčnih plačil (World bank group, 2020a in b). Pomembno je razumeti, da podjetja in finančne uprave ločijo med efektivno in nominalno stopnjo davka od dohodkov pravnih oseb. Z zakonom določena nominalna stopnja davka namreč ne prikazuje celotne slike, medtem ko efektivna stopnja davka upošteva priznane davčne olajšave in tako prikaže dejanski odmerjen DDPO.

Magistrsko delo je razdeljeno na dva dela. Prvi del se nanaša na pregled in analizo slovenske, češke ter mednarodne literature na področju davkov. Uporabil sem elektronske in knjižne vire ter strokovne publikacije. Pri raziskovanju sem se zanašal na analizo sekundarnih podatkov, s katero sem opisal in primerjal davčne sisteme obeh držav ter analiziral prednosti in slabosti. Ker zgolj višina davka ni edino merilo, ali je nek davčni sistem privlačen, sem analiziral mednarodne publikacije, ki merijo oziroma ocenjujejo davčne sisteme posamičnih držav ter na podlagi teh primerjal privlačnost posamične države.

V drugem delu magistrskega dela je narejena analiza hipotetičnega podjetja v Sloveniji in na Češkem ter njuna primerjava strukture in višine davčne obremenitve. Hipotetično podjetje v obeh državah zaposluje devet ljudi z različno visokimi plačami. Gre za podjetje, ki se po definiciji 55. člena Zakona o gospodarskih družbah (ZGD-1), Ur. l. RS, št. 65/09, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 44/13 – odl. US, 82/13, 55/15, 15/17, 22/19 – ZPosS, 158/20 – ZIntPK-C, 18/21, 18/23 – ZDU-10 in 75/23 klasificira kot majhno podjetje. Pri analizi sem upošteval višino davka od dohodkov pravnih oseb, obdavčitev dela, obdavčitev kapitalskega dobička, olajšave idr. Na koncu analize bo razvidno koliko dohodka po davkih ostane podjetju, lastnikom in zaposlenim. Magistrsko delo zaključujem s sklepom v katerem povzemam ključne ugotovitve.

2 OPIS IN PRIMERJAVA DAVČNIH SISTEMOV V SLOVENIJI IN NA ČEŠKEM

2.1 Osnovni davčni pojmi

V nadaljevanju so predstavljeni osnovni davčni pojmi uporabljeni v tem magistrskem delu,

za lažje razumevanje tematike. Davčni zavezanec je pravna ali fizična oseba, ki ji davčna zakonodaja nalaga obveznost plačila davka. Davčni zavezanec ni nujno tudi plačnik davčne obveznosti. Davčni plačnik je oseba, ki dejansko izvede plačilo davka v proračun (Klun in Jovanović, 2016, str. 21–23)

Davčna osnova je vrednost ali količina, na katero se aplicira davčna stopnja. S pomočjo davčne osnove in davčne stopnje dobimo davčno obveznost oziroma znesek davka, ki ga je treba plačati. Davčna stopnja je določena v odstotku. Ločimo povprečno in mejno davčno stopnjo. Povprečna davčna stopnja je razmerje med celotnim plačanim davkom in davčno osnovo. Mejna davčna stopnja pa je razmerje med spremembo celotnega plačila davka in spremembo davčne stopnje. Mejna davčna stopnja pokaže, za koliko % se poveča davčna obveznost, če se davčna osnova poveča za en % (Klun in Jovanović, 2016, str. 21–23).

Efektivna davčna stopnja je razmerje med vsemi plačanimi davki in davčno osnovo pred upoštevanjem davčnih olajšav. Davčna olajšava pomeni zmanjšanje davčne obveznosti. Običajno je v dveh oblikah, in sicer kot odbitek od davčne osnove (kar pomeni, da se davčna osnova zmanjša) ali kot znižanje davka (zmanjša se davčna obveznost). Oprostitev ali oprostitvev plačila davka pomeni, da davka na določen vir oziroma za določeno dejavnost ali določeno skupino ni potrebno plačati. Davčni izdatki predstavljajo izpad prihodkov proračuna zaradi uporabljenih davčnih olajšav (Klun in Jovanović, 2016, str. 21–23).

Davčna utaja je nezakonito izogibanje davkom. Lahko se pojavi v več oblikah, kot so neprijavljanje dejavnosti ali dohodka, poročanje nižjega dohodka, uveljavljanje olajšav, do katerih zavezanec ni upravičen, ipd. Izogibanje davku je zakonito izogibanje plačilu davka. Velikokrat ločnica med utajo in izogibanjem ni jasna, tak primer je izkoriščanje tako imenovane "luknje" v zakonu. Davki po odbitku in akontacije davkov. Davek po odbitku je davek, ki se plača ob izplačilu dohodka (davčni odtegljaj). Akontacija je vnaprejšnje plačilo davka (npr. akontacija dohodnine pri izplačilu plače) (Klun in Jovanović, 2016, str. 21–23).

Davčni nadzor se deli na davčno kontrolo, davčno inšpekcijo in davčno preiskavo. Davčni nadzor se izvaja v prostorih davčnega urada. Večinoma gre za preverjanje pravilnosti napovedi, pravočasnosti oddaje davkov napovedi in pravočasnost plačila davčnih obveznosti. Davčni inšpekcijski nadzor praviloma poteka pri zavezancih, kjer inšpektorji preverijo poslovanje zavezanca in s tem pravilnost obračuna ter pravočasnost plačila davkov (Klun in Jovanović, 2016, str. 21–23).

Davčna preiskava je posebna oblika dela določenega organa in obsega predvsem zbiranje podatkov in informacij pomembnih za obdavčitev pravnih in fizičnih oseb, ter za analizo, obdelavo in hrambo tako zbranih podatkov. Davčna preiskava se začne, ko obstajajo razlogi za sum storitve dejanja, ki krši davčne predpise. Akcije in ukrepi predmetne preiskave se izvajajo z namenom preprečevanja, preiskovanja in odkrivanja prikritosti davčnih predpisov (Klun in Jovanović, 2016, str. 21–23).

2.2 Opis davčnega sistema v Sloveniji

2.2.1 Splošno

Slovenija oziroma uradno Republika Slovenija se je leta 1991 osamosvojila in postala polnopravna, samostojna država. Z osamosvojitvijo je Slovenija temeljito reformirala davčni sistem in ga približala fiskalnim sistemom razvitejših držav. Nov davčni sistem je bil poenostavljen tako, da se je zmanjšalo število davkov in poenotile davčne stopnje. Uvedena sta bila dva pomembnejša davka: davek za pravne osebe, imenovan davek od dobička pravnih oseb (le ta se leta 2004 z davčno reformo preimenuje v davek od dohodkov pravnih oseb) in osebni davek, dohodnina (poimenovanje se ni spreminjalo). Reforma davčnega sistema je bila ključna za Slovenijo predvsem zaradi vključevanja v evropske gospodarske kroge. Do leta 1999 je Slovenija imela prometni davek, ki ga je urejal Zakon o prometnem davku. Ta davek je nadomestil davek na dodano vrednost, ki ga ureja Zakon o davku na dodano vrednost (Klun in Jovanović, 2016). Od leta 2004 je Slovenija članica EU.

Nominalne davčne stopnje v Sloveniji in davčne olajšave v letu 2024 so:

- Dohodnina: progresivne davčne stopnje glede na velikost davčne osnove znašajo 16 %, 27 %, 34 %, 39 % in 50 %. Cedularna stopnja znaša 20 % za zavezance, ki opravljajo dejavnost in ugotavljajo davčno osnovo z upoštevanjem dejanskih prihodkov in normiranih odhodkov, ter 25 % za dohodke od premoženja.
- Davek od dohodkov pravnih oseb: 22 % (gre za začasno povišano stopnjo, podrobneje opisana v poglavju 2.3).
- Davek na dodano vrednost: 22 % – standardna stopnja; 9,5 % – nižja stopnja; 5 % – posebna nižja stopnja.
- Trošarina: se plačuje od trošarinskih izdelkov, kot so alkohol in alkoholne pijače, tobačni izdelki, energenti in električna energija
- Davčne olajšave za DDPO: za vlaganja v raziskave in razvoj, za investiranje, za zaposlovanje, za zaposlovanje invalidov, za izvajanje praktičnega dela v strokovnem izobraževanju, za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje, za donacije in za vlaganja v digitalni ter zeleni prehod
- Dohodninske davčne olajšave: splošna, za invalidnost, za vzdrževane otroke, za vzdrževane otroke, ki potrebujejo posebno nego, za dijake in študente, za zavezance mlajše od 29. let, za zavezance starejše od 70. let idr.

Pomembnejši javnofinančni prihodki so tudi prispevki. Prispevki zajemajo prispevke za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, obvezno zdravstveno zavarovanje, starševsko varstvo in zaposlovanje. Prispevki za socialno varnost se plačujejo iz bruto prejemkov zaposlenih. Plačilo izvede podjetje, ki od prejemkov zaposlenih plača in obračuna tako prispevke delodajalca kot prispevke delojemalca. Bruto strošek plače s prištetiimi prispevki delodajalca predstavlja t.i. »bruto-bruto« strošek. »Bruto-bruto« je izraz, ki se

uporablja za dohodek zaposlenega pred obdavčitvijo z dohodnino ter pred obračunom prispevkov delodajalca in delojemalca. Ta izraz ne zajema vseh stroškov dela, kot so tudi stroški malice in prevoza na delo. Stopnje prispevkov so proporcionalne kar pomeni, da se stopnja ne spreminja glede na višino prihodka. Poznamo prispevke delodajalca in delojemalca, ki skupaj znašajo 38,2 % bruto plače (od leta 2002 dalje). Delodajalčevi skupaj znašajo 16,1 % na bruto plačo in delojemalčevi 22,1 % od bruto plače (Čok, 2021). Z 31.12.2024 je bilo ukinjeno prostovoljno dopolnilno zdravstveno zavarovanje in posledično uveden obvezni zdravstveni prispevek (v nadaljevanju OZP), ki v letu 2024 znaša 35 EUR na mesec.

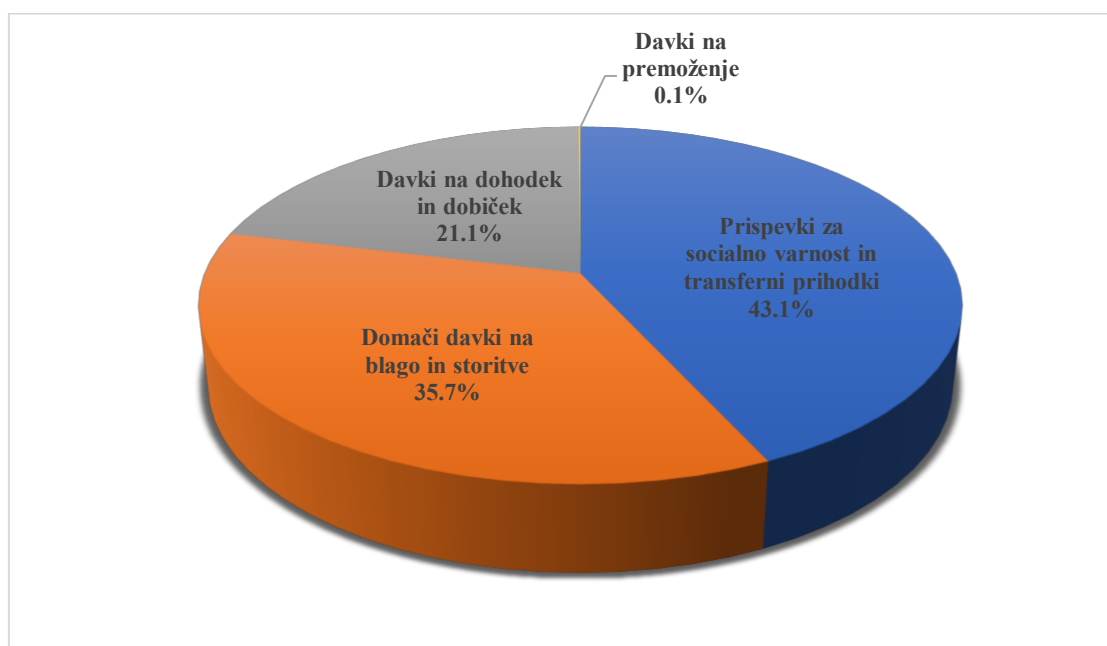
Leta 1996 je bil ustanovljen Davčni Urad Republike Slovenije (v nadaljevanju DURS), ki je skupaj združil dve instituciji: Republiško upravo za javne prihodke in Agencijo za plačilni promet. Združitev je poenostavila nadzor in pobiranje davkov. Njegova vsebinsko najpomembnejša naloga je bil davčni nadzor. To je bila davčna kontrola, ki je obsegala preverjanje davčnih obračunov, davčnih napovedi in druge inšpekcijske preglede, ki so preverjali ustreznost prijavljanje dohodkov fizičnih oziroma pravnih oseb. Državljeni Slovenije in davčni zavezanci so takrat prejeli davčno številko, hkrati pa je bil vzpostavljen centralni register davčnih zavezancev (Računsko sodišče Republike Slovenije, 2006).

DURS je bil nato leta 2014 združen skupaj s Carinsko upravo Republike Slovenije v Finančno upravo Republike Slovenije (v nadaljevanju FURS), ki deluje še danes. FURS opravlja in izvršuje davčne naloge v širšem pomenu in je sestavni organ Ministrstva za finance. Med pomembnejšimi nalogami FURS so odmera davka, obračun in pobiranje dajatev, carinjenje blaga, finančni nadzor ter finančna preiskava. Od januarja 2007 dalje, štiri leta po vstopu v EU, je uradna valuta v Republiki Sloveniji euro, pred tem smo imeli tolar (Klun in Jovanović, 2016).

2.2.2 Struktura davkov v bruto domačem proizvodu

V letu 2022 je Slovenija pobrala za 21,579 milijard EUR davčnih prihodkov. Kot je razvidno iz slike 1 največji delež prihodkov od pobranih davkov, s 43,1 %, predstavljajo prispevki za socialno varnost in transferni prihodki. Nato s 35,7 % sledi postavka domači davki na blago in storitve ter z 21,1 % davki na dohodek in dobiček. Opisal in analiziral sem podatke za leto 2022, kljub temu, da so za Slovenijo že na voljo podatki za leto 2023. V času pisanja magistrskega dela namreč ni bilo na voljo podatkov za leto 2023 za Češko, zato sem zaradi smiselnosti primerjave analiziral in primerjal leto 2022. Kot lahko sklepamo iz zapisanega so prispevki najpomembnejši vir, saj so v letu 2022 znašali 42 % od celotnih davčnih prihodkov (brez transfernih prihodkov). Slovenija nima t.i. socialne kapice oziroma zgornje omejitve plačila prispevkov za zaposlene, podrobneje opisano v sklopu 3.4. Obdavčitev dela v Sloveniji.

Slika 1: Struktura neto pobranih prihodkov po vrstah prihodkov v letu 2022 v Sloveniji

Vir: prirejeno po Eurostat (2022).

Večina vseh pobranih davkov, 55,4 %, je bila namenjenih proračunu Republike Slovenije, 25,9 % se je steklo v blagajno Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije in 16,8 % je prejel Zavod za zdravstveno zavarovanje. Oba zavoda se financirata iz prispevkov za socialno varnost. Najmanjši prejemnik sredstev z 1,9 % od celotnih pobranih davkov so bile občine (FURS, 2022).

V tabeli 1 sem pregledal davčne prihodke v Sloveniji v obdobju 2018 do 2022 in njihov delež v BDP. Kot je moč razbrati iz tabele se v Sloveniji davčni prihodki vsako leto višajo, izjemoma izstopa leto 2020, ko je Slovenija zaradi krize povezane s pandemijo koronavirusne bolezni 2019 (angl. Coronavirus disease 2019, v nadaljevanju COVID-19) bila primorana zapirati dejavnosti, posledično so bili v tistem letu manjši davčni prihodki.

Tabela 1: Davčni prihodki v Sloveniji in delež v BDP v obdobju 2018-2022

		2018	2019	2020	2021	2022
V milijonih EUR	Skupaj prihodki	17.306	18.471	17.954	20.280	21.579
	Davčni prihodki	10.100	10.748	9.881	11.539	12.272
	Davki na proizvodnjo in uvoz	6.483	6.961	6.193	7.130	7.706
	Davki na dohodke, dobiček, itd.	3.606	3.768	3.675	4.394	4.546
	Davki na premoženje	11	18	12	15	20
	Prispevki za socialno varnost	7.207	7.723	8.073	8.741	9.307

se nadaljuje

Tabela 1: Davčni prihodki v Sloveniji in delež v BDP v obdobju 2018-2022 (nad.)

V % BDP	Skupaj prihodki	37,7	38,0	38,2	38,8	37,8
	Davčni prihodki	22,0	22,1	21,0	22,1	21,5
	Davki na proizvodnjo in uvoz	14,1	14,3	13,2	13,6	13,5
	Davki na dohodke, dobičke, itd.	7,9	7,8	7,8	8,4	8,0
	Davki na premoženje	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Prispevki za socialno varnost	15,7	15,9	17,2	16,7	16,3

Vir: prirejeno po Eurostat (2024).

Od skupno 21,579 milijard EUR davčnih prihodkov glavni delež predstavljajo socialni prispevki z 9,307 milijardami EUR. Sledijo davki na proizvodnjo in uvoz s 7,706 milijardami EUR, nato davki na dohodke, dobičke idr. s 4,546 milijardami EUR in skoraj zanemarljivih 11,0 milijonov EUR davka na premoženje. V letu 2022 je imela Slovenija skupaj za 37,8 % skupnih davčnih prihodkov v deležu BDP. Kot je opaziti v tabeli 1, je ta delež nižji za eno odstotno točko v primerjavi z letom 2021.

2.3 Opis davčnega sistema na Češkem

2.3.1 Splošno

Leta 1993 se je bivša država Češkoslovaška mirno razdelila na današnjo Češko oziroma uradno Češko republiko in Republiko Slovaško. Vse do leta 1989 sta bili državi pod komunističnim režimom, kateri je bil prekinjen z nenasilno revolucijo, znano kot žametna revolucija. Češka je takratni planski ekonomski sistem zamenjala s tržno ekonomijo ter reformirala svoj davčni sistem (Jánošíková, 2015).

Pomankljivosti prejšnjega davčnega sistema so se kazale predvsem v nejasnosti principa pravične obdavčljivosti in prav tako je bil prebivalcem težko pregleden in nejasen sistem celotne strukture davkov. Z davčno reformo iz leta 1993 so predvsem popravili krivice iz prejšnjega sistema, naredili podjetjem prijaznejši davčni sistem in že začeli posnemati sisteme takratnih članic EU. S to reformo so med drugim ločili obdavčenje osebnega dohodka posebej na prispevke in dohodnino, poenotili davčne obrazce za podjetja in posameznike, zmanjšali možnost davčnega izogibanja. Tako kot Slovenija je tudi Češka zamenjala prometni davek z DDV-jem. Češka je to storila že z reformo leta 1993 (Vítek, 2001).

Večjih sprememb je bil davčni sistem deležen leta 2004 z vstopom Češke v EU pri čemer sta bila največ sprememb deležna davek na dodano vrednost in trošarine. Največ pozornosti se je tako namenilo indirektnim davkom, ti zajemajo ddv in trošarine, kakor to velja za razvitejše države. Eden izmed takšnih razlogov je lažje načrtovanje davčnih prilivov.

Kasnejše spremembe davčnega sistema niso bile tako drastične in so bile podobne davčnim sistemom drugih evropskih držav. Kasnejša osredotočenost češke davčne uprave (Finanční správa) in Ministrstva za finance je bila predvsem na digitalizaciji in poenostavitvi davčnega sistema. Finanční správa je administrativno telo Ministrstva za finance na Češkem in je odgovorno za nadzor davčnih zavezancev, pobiranje davkov in izvajanje drugih finančnih nalog (Kukalová, 2019).

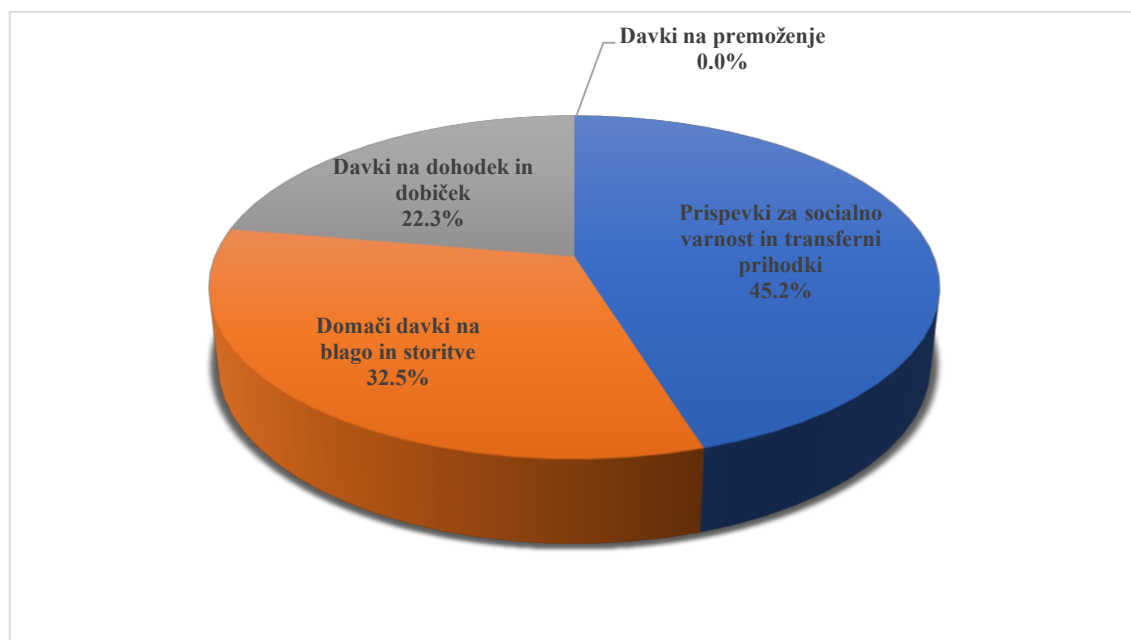
Standardne davčne stopnje in davčne olajšave v letu 2024 na Češkem so naslednje (PWC, 2023a; Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky, 2024; Banka Slovenije, 2023):

- Dohodnina: dve davčni stopnji, odvisni od višine dohodka, znašata 15 % in 23 %.
- Socialna kapica na prispevke (z izjemo zdravstvenih prispevkov) pri osnovi 1.935.552 CZK oziroma 78.286 EUR (preračunano po tečaju Banke Slovenije na 31.12.2023).
- Davek od dohodkov pravnih oseb: 21 %.
- Davek na dodano vrednost: 21 % – standardna stopnja; 15 % – nižja stopnja; 10 % – posebna nižja stopnja.
- Trošarina: se plačuje na trošarinske izdelke, kot so alkohol in alkoholne pijače, tobačni izdelki, energenti in električna energija.
- Davčne olajšave za DDPO: za vlaganja v raziskave in razvoj, za strokovno izobraževanje in pripadajoča sredstva, zaposlovanje invalidov in donacije.
- Dohodninske davčne olajšave: splošna, za invalidnost, za vzdrževanega otroka, za obresti za hipotekarno posojilo idr.

2.3.2 Struktura davkov v bruto domačem proizvodu

Po podatkih Eurostata (2024) je Češka v letu 2022 realizirala za skupno 2.400 milijard CZK oziroma 99,53 milijarde EUR davčnih prihodkov. Kot je razvidno iz slike 2, tudi na Češkem glavnino davčnih prihodkov predstavljajo prihodki od socialnih prispevkov s 45,2 % deležem oziroma 44,9 milijardami EUR. Tako kot v Sloveniji tudi na Češkem največji delež pobranih davkov predstavljajo prispevki za socialno varnost. To je pričakovano, saj ima Češka visoko stopnjo prispevkov na dohodke iz zaposlitve. V letu 2022 znaša stopnja prispevkov delodajalca in delojemalca 44,9 % od dohodka iz zaposlitve, kar je za 6,7 odstotne točke več kot v Sloveniji. Kljub temu, da so prispevki višji, je potrebno omeniti, da ima Češka t.i. socialno kapico na prispevke ali z drugimi besedami omejeno maksimalno plačilo prispevkov na dohodek iz zaposlitve. Socialno kapico ima tudi Slovenija, a zgolj za samozaposlene fizične osebe. Podrobneje so prispevki za socialno varnost opisani v sklopu 3.4. Z 32,5 % deležem oziroma 32,3 milijardami EUR sledijo domači davki na blago in storitve. 22,3 % oziroma 22,2 milijard EUR prihodkov predstavljajo davki na dohodek in dobiček. Zanemarljivih 1 milijon EUR oziroma 0,0 % predstavljajo davki na premoženje (preračun po tečaju Banke Slovenije na 31.12.2022; 1 EUR = 24,116 CZK).

Slika 2: Struktura neto pobranih prihodkov po vrstah prihodkov v letu 2022 na Češkem

Vir: prirejeno po Eurostat (2024).

V tabeli 2 so predstavljeni davčni prihodki na Češkem od leta 2018 do leta 2022 in njihov delež v BDP. Kot je razvidno iz tabele, se davčni prihodki na Češkem vsako leto povečujejo, z izjemo leta 2020, ko so zaradi krize, povezane s COVID-19, in posledičnim zapiranjem dejavnosti upadli. Leta 2021 so prihodki ponovno hitro narasli in presegli raven predkoronskega leta 2019 za 7,8 %. V letu 2022 je 99,5 milijarde EUR vseh davčnih prihodkov predstavljalo 36,3 % BDP istega leta. Delež davčnih prihodkov v BDP je od leta 2018 do 2022 nekoliko upadel, in sicer za 0,6 odstotne točke. V letih od 2019 do 2021 je bil delež davčnih prihodkov v BDP nad 37 %. Glavni razlog za upad deleža prihodkov v BDP je nižji delež davkov na proizvodnjo in uvoz ter davkov na dohodke in premoženje, medtem ko se je delež socialnih prispevkov povečal.

Tabela 2: Davčni prihodki na Češkem in njihov delež v BDP v obdobju 2018-2022

		2018	2019	2020	2021	2022
V milijonih EUR	Skupaj prihodki	75.740	81.943	78.296	88.364	99.531
	Davčni prihodki	43.325	46.714	43.641	47.605	54.571
	Davki na proizvodnjo in uvoz	25.502	27.408	25.143	28.755	32.360
	Davki na dohodke, dobičke itd.	17.822	19.306	18.497	18.849	22.210
	Davki na premoženje	1	0	1	1	1
	Príspevki za socialno varnost	32.415	35.229	34.655	40.760	44.961

se nadaljuje

Tabela 2: Davčni prihodki na Češkem in njihov delež v BDP v obdobju 2018-2022 (nad.)

V % BDP	Skupaj prihodki	36,9	37,2	37,0	37,1	36,3
	Davčni prihodki	21,5	21,7	21,1	20,5	20,4
	Davki na proizvodnjo in uvoz	12,1	12,0	11,6	11,7	11,5
	Davki na dohodke, dobičke, itd.	9,4	9,7	9,5	8,8	8,8
	Davki na premoženje	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Prispevki za socialno varnost	15,4	15,5	15,9	16,6	16,0

Opomba: Vsi preračuni so narejeni po končnem tečaju Banke Slovenije za posamezno leto

Vir: prirejeno po Eurostat (2024) in Banka Slovenije (2024).

2.4 Primerjava davčnih sistemov

Davčna sistema Slovenije in Češke se osredotočata na obdavčitev dohodka zaposlenih, kapitalskih dobičkov, potrošnje in zgolj v manjšem deležu obdavčitve premoženja. Obe državi sta članici EU, v katero sta se včlanili leta 2004. Za razliko od Češke je Slovenija leta 2007 zamenjala uradno valuto slovenski tolar za evro, medtem ko Češka še vedno uporablja češko krono. Ker sta obe državi članici EU sta njuna davčna sistema v veliki meri primerljiva, posledično sta državi vključeni v evropski notranji trg, kjer velja prost pretok blaga, oseb, storitev in kapitala. Države sicer lahko zase izberejo najustreznejši davčni sistem, a le ta mora biti v skladu s pravili EU. Pri tem so prednostne naloge davčne politike EU odprava davčnih ovir za čezmejne gospodarske dejavnosti ter tesnejše sodelovanje med davčnimi upravami pri opravljanju nadzora ter preprečevanju škodljivih praks oziroma davčnih utaj. Cilj EU je torej boljša usklajenost na davčnem področju (Evropski parlament, 2023).

Obe državi sta si tako po strukturi davkov kot deležu davkov v BDP podobni. Slovenija je v letu 2022 z vsemi davčnimi prihodki pobrala za 37,8 % vrednosti BDP, medtem ko je na Češkem ta odstotek nekoliko nižji in znaša 36,3 %. Ker imata državi različno število prebivalcev, je smiselno primerjati tudi število pobranih davkov na prebivalca. V letu 2022 je Slovenija pobrala za 10.224 EUR davkov na prebivalca, medtem ko je na Češkem znesek za 1.031 EUR oziroma 10,0 % nižji in je znašal 9.192 EUR (SURS, 2022; Český statistický úřad, 2022).

Glavnino davčnih prihodkov obe državi dosežeta od socialnih prispevkov. Kot je razvidno iz tabele 3 imata državi skoraj enak delež strukture neto pobranih dohodkov. Češka pobere nekoliko višji delež s socialnimi prispevki, in sicer za 2,1 odstotne točke več kot Slovenija. Na drugi strani Slovenija pobere nekoliko več davkov na blago in storitve, za 0,5 odstotne točke več kot Češka. Pri strukturi davkov na dohodek in dobiček Češka pobere za 0,7 odstotne točke večji delež.

Tabela 3: Primerjava strukture neto pobranih davkov v Sloveniji in na Češkem v letu 2022

	Slovenija	Češka
Prispevki za socialno varnost	43,1 %	45,2 %
Domači davki na blago in storitve	33,0 %	32,5 %
Davki na dohodek in dobiček	21,6 %	22,3 %
Davki na premoženje	1,6 %	0,0 %
Nedavčni prihodki in davki na plačilno listo	0,6 %	0,0 %
Skupaj	100,0 %	100,0 %

Vir: prirejeno po Eurostat (2024).

Svetovna banka je leta 2020 tako za Slovenijo kot Češko analizirala celotno poslovno okolje v svoji publikaciji, kjer je analizirala plačevanje davkov v obdobju od 1.1.2018 do 31.12.2018. V analizo je bilo vzeto hipotetično podjetje, ki ima višino prihodkov, odhodkov in investicij prilagojeno na ekonomske razmere posamične države. Gre za srednje veliko podjetje, ki proizvaja cvetlične lonce. Kot predpostavko so upoštevali, da hipotetično podjetje naredi napako v izračunu obveznosti za DDPO (na primer neustrezna uporaba stopnje amortizacije osnovnega sredstva ali napačno upoštevanje stroška kot davčno odbitnega). To vodi v napačno napoved davčne osnove za izračun davka od dohodkov pravnih oseb, nakar to hipotetično podjetje napako javi pristojni finančni ustanovi. Napaka znaša 5 % prenizko izkazane davčne obveznosti DDPO, hipotetično podjetje popravljeno napako nato posreduje pristojni finančni ustanovi v zakonskem roku.

Glavni štirje indikatorji, ki so jih analizirali in hkrati primerjali z državami Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (angl. Organisation for Economic Co-operation and Development, v nadaljevanju OECD) so (World bank group, 2020a in b):

a) Število plačil davčnih obveznosti v letu

Na Češkem je bilo potrebno v letu 2018 opraviti 8 različnih plačil davkov oziroma prispevkov, medtem ko je število teh v Sloveniji istega leta znašalo 10. Povprečno število plačil je v OECD znašalo 10,3. Obe državi imata torej manjše število plačil davčnih obveznosti od povprečja, kar se smatra kot pozitivno.

b) Število ur v letu, ki so potrebne za izpolnitev davčnih obveznosti

Na Češkem je letno števil ur, ki ga je podjetje namenilo za izpolnjevanje davčnih obveznosti znašalo 230 ur. Gre predvsem za oddajo davčne napovedi, vse v zvezi s plačilom davka, pridobivanje informacij in tako dalje. V Sloveniji je letno število ur znašalo 233. V obeh državah je število ur krepko nad povprečjem OECD držav, kjer je znašalo 158,8 ur.

c) Skupna davčna in prispevna stopnja kot delež dobička

Na Češkem je skupna davčna in prispevna stopnja kot delež dobička znašala 46,1 % in zajema tako DDPO, prispevke zaposlenih, dohodnino zaposlenih, davek na premoženje in druge obvezne dajatve, ki jih plačujejo podjetja. V Sloveniji je bil ta delež 31,0 %. Povprečje OECD držav je znašalo 39,9 %. Razlika med Čeko in Slovenijo je precej visoka, kljub temu, da so si davčne stopnje držav relativno podobne. Podrobnejša analiza davčne obremenitve podjetij je analizirana v poglavju 4, kjer primerjam obdavčitev podjetij v obeh državah.

d) Indeks po oddaji vloge (angl. Postfiling index)

Gre za indeks, ki zajema število ur, ki jih podjetja porabijo za izpolnitve davčnih obrazcev, obdobje do povrnitve terjatev za DDV, število ur za izpolnitev in popravek obrazca za DDPO ter čas za dokončanje popravka DDPO. Češka je dosegla vrednost indeksa 90,5 od 100 medtem ko je pri Sloveniji ta indeks nižji in znaša 80,0 od 100. Povprečje OECD znaša 86,7. Višja kot je vrednost indeksa, višje se država uvrsti na lestvici in se smatra kot pozitivno.

Svetovna banka je nato združila vse našteje indikatorje ter ocenila celoten sistem plačevanja davkov na Češkem z oceno 81,4 od 100, kar jo uvršča na 53. mesto med vsemi analiziranimi državami. Slovenija se je uvrstila nekoliko višje in sicer na 45. mesto, kar je eno mesto višje kot Nemčija. Primerjalno najboljši indikator Slovenije je bil indikator skupna davčna in prispevna stopnja kot delež dobička, medtem ko je bil najboljši indikator Češke število plačil davčnih obveznosti v letu (World Bank Group, 2020a in b).

V tabeli 4 sem primerjal splošne davčne stopnje obeh držav, ki so bile aktualne v letu 2024. Kot lahko vidimo, je razpon stopnje dohodnine veliko višji v Sloveniji, kjer najvišja stopnja znaša 50 %, medtem ko na Češkem najvišja stopnja znaša zgolj 23 %. Pri prispevkih je obratno: na Češkem znašajo celotni prispevki 45,4 %, kar je za 7,2 odstotne točke višje kot v Sloveniji. Na Češkem je v veljavi socialna kapica na vse prispevke, razen na zdravstvene, kar pomeni, da se nad mejo 2.110.416 CZK oziroma 85.359 EUR (preračun tečaja Banke Slovenije na 31.12.2023; 1 EUR = 24,724 CZK) ne plačuje prispevkov. V Sloveniji na redno zaposlitev ni zgornje omejitve plačila prispevkov, so pa le te deležni samozaposleni. Nominalna stopnja DDPO v Sloveniji znaša začasno 22 % od leta 2024 do leta 2028, pred tem je bila uveljavljena 19 % stopnja. Na Češkem znaša stopnja DDPO 21 % od leta 2024 dalje, pred tem je znašala 19 %. DDV se v Sloveniji giblje med 5 % in 22 %, kjer poznamo tri različne stopnje. Na Češkem znaša DDV med 10 % in 21 %. Davek na kapitalske dobičke in dividende znaša v Sloveniji 25 %, vendar je treba omeniti, da se pri odsvojitvah po 15 letih več ne plača davka na dobiček iz kapitala. Pri dividendah ostane stopnja nespremenjena in znaša 25 %. Na Češkem znaša tako davek na kapitalske deleže kot dividende med 15 % in 23 %, upoštevana stopnja je odvisna od višine dohodkov posameznika. V kolikor fizična oseba v letu 2024 preseže skupne dohodke v višini 1.582.812 CZK oziroma 64.019,25 EUR bo na presežek nad tem zneskom plačala 23 % davek.

Tabela 4: Primerjava nominalnih davčnih stopenj v Sloveniji in na Češkem v 2024

	Slovenija	Češka
Dohodnina	Od 16 - 50 %	Od 15 - 23 %
Prispevki skupaj	38,2 %	45,4 %
Prispevki delojemalca	22,1 %	11,6 %
Prispevki delodajalca	16,1 %	33,8 %
Obvezno zdravstveno zavarovanje	35 EUR na mesec	Brez
Socialna kapica	Delno, samo za samozaposlene	Da, razen za prispevke za zdravstveno zavarovanje
Davek od dohodkov pravnih oseb	22 %	21 %
Davek na dodano vrednost	Od 5 - 22 %	Od 10 - 21 %
Davek na kapitalske dobičke in dividende	25 %, nad 15 let držanja 0 %	15 do 23 %

Vir: FURS (2024), PWC (2024a in b), Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky (2024).

3 DAVČNE OBREMENITVE V SLOVENIJI IN NA ČEŠKEM

3.1 Davek od dohodkov pravnih oseb v Sloveniji

V Sloveniji DDPO ureja Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-2), Ur. l. RS, št. 117/06, 56/08, 76/08, 5/09, 96/09, 110/09 – ZDavP-2B, 1/10 – popr., 43/10, 59/11, 24/12, 30/12, 94/12, 81/13, 50/14, 23/15, 82/15, 68/16, 69/17, 79/18, 66/19, 172/21 in 105/22 – ZZNSPP. ZDDPO-2 ureja sistem in uvaja obveznost plačevanja DDPO, ki je prihodek državnega proračuna.

3.1.1 Nominalna stopnja

Davčna osnova predstavlja dobiček, presežek prihodkov nad odhodki, v davčnem obračunu. Davčno osnovo izračunamo tako, da davčno priznanim prihodkom (le-ti zajemajo prihodek iz poslovanja, financiranja oziroma drugih prihodkov) odštejemo davčno priznane odhodke (ti zajemajo odhodke iz poslovanja, financiranja in druge odhodke). V tem primeru govorimo o obdavčitvi z nominalno oziroma splošno stopnjo DDPO. Ta je v Sloveniji v letu 2023 znašala 19 %, v obdobju med 2024 in 2028 pa je stopnja DDPO začasno povišana na 22 %.

Zakon določa še posebno davčno stopnjo v višini 0 % za:

- Zavarovalnice, za tisti del dejavnosti, ki je povezan z izvajanjem pokojninskega načrta.

- Investicijske sklade, v kolikor razdelijo najmanj 90 % poslovnega dobička do 30. novembra tekočega leta za prejšnje davčno obdobje.
- Pokojninske sklade.
- Družbe tveganega kapitala za izvajanje dopustnih naložb tveganega kapitala.

Kadar podjetje oblikuje rezervacije se kot odhodek prizna 50 % oblikovanih rezerv (to so lahko rezervacije za jubilejne nagrade, pokojnine, dana jamstva na proizvode ali storitve in drugo). Pri borznoposredniških družbah, zavarovalnicah in bankah ugotavljanje davčne osnove, za razliko od ostalih podjetij, določajo zakon o bančništvu, trgu vrednostnih papirjev oziroma zavarovalništvu. Med odhodke se davčno priznajo zgolj tisti, ki so potrebni za ustvarjanje prihodkov, ki so obdavčeni po ZDDPO-2, so v skladju s poslovno prakso in nimajo elementov zasebnosti. Odhodki, ki se ne priznajo za davčne namene so:

- Naložbe za pridobitev in izboljšanje zemljišča in osnovnih sredstev.
- Materialne pravice in delnice.
- Delitev dobička, zlasti za dividende (vključno s prikritim izplačilom dobička).
- 50 % rezervacij, ki jih navaja zakon ZDDPO-2.
- Kazni, davki, carine, obresti od nepravčasno plačanih dajatev in posojil, stroški prisilne izterjave.
- Donacije.
- Podkupnine.
- Stroški za zasebne namene.
- Delno priznani odhodki, in sicer v višini 50 % so stroški reprezentance (ti so zakonsko natančno določeni) in stroški nadzornega sveta.
- Obresti od posojil, prejetih od pravnih oziroma fizičnih oseb iz držav, kjer je stopnja davka nižja od 12,5 % (izjema so države EU).

Posebnost je tudi odpis terjatev. Le te se pripoznajo kot odhodek na podlagi pravnomočnega sklepa sodišča, da je stečajni postopek zaključen ali prisilni poravnavi v tistem delu v katerem terjatve niso bile poplačane ali poplačane v celoti.

Amortizacija opredmetenih in neopredmetenih osnovnih sredstev in naložbenih nepremičnin se prizna kot odhodek v znesku obračunanem z uporabo metode enakomernega časovnega amortiziranja ter najvišjih amortizacijskih stopenj, ki jih določa 33. člen ZDDPO-2. Te so:

- Gradbeni objekti, vključno z naložbenimi nepremičninami, 3 %.
- Deli gradbenih objektov, vključno z deli naložbenih nepremičnin, 6 %.
- Oprema, vozila in mehanizacija 20 %.
- Deli opreme in oprema za raziskovalne dejavnosti 33,3 %.
- Računalniška, strojna in programska oprema 50 %.
- Večletni nasadi 10 %.
- Osnovna čreda 20 %.

- Druga vlaganja 10 %.

V primeru, da dejanska amortizacija preseže najvišje dovoljenje letne amortizacijske stopnje, se presežni znesek amortizacije prizna kot odhodek v naslednjih davčnih obdobjih, do končnega amortiziranja oziroma do odtujitve sredstva. Za zneske do 500 EUR amortizacija ni potrebna in se lahko v celoti šteje kot odhodek v istem davčnem obdobju. Kot posebnost, amortizacija dobrega imena se po ZDDPO-2 ne prizna kot davčni odhodek in velja za izjemo. Davčni odtegljaj v Sloveniji se po ZDDPO-2 izračuna, odtegne in plača po stopnji 15 % od dohodkov rezidentov in nerezidentov. Odtegljaj se plača pri izplačilu dividend in dividendam podobnih dohodkov, pri obrestih (razen tistih, ki jih plača ali zanje jamči Republika Slovenija, obresti, ki jih banke plačujejo drugim bankam oziroma finančnim institucijam ter obresti, ki jih Republika Slovenija plača posojilojemalcu državnih vrednostnih papirjev na sredstva, ki jih ta posojilojemalec zagotovi kot pokritje v posojilu lastnih dolžniških vrednostnih papirjev), pri plačilu za zakup nepremičnin v Sloveniji, pri plačilu za uporabo premoženjskih pravic, pri plačilu storitev nastopajočih izvajalcev ali športnikov, če ta plačila pripadajo drugi osebi, ter pri plačilu za storitve, če so opravljene osebam, ki imajo sedež ali kraj dejanskega delovanja.

3.1.2 Davčne olajšave

Davčna olajšava pri obračunu davka od dohodkov pravnih oseb zmanjšuje davčno osnovo. Neizkoriščena davčna olajšava se lahko prenese do največ 5 let v prihodnost (z izjemo davčnih izgub, ki so časovno neomejene. Glej poglavje 3.1.3). Po ZDDPO-2 poznamo 8 vrst davčnih olajšav:

a) Olajšava za vlaganje v raziskave in razvoj

Zavezanec lahko uveljavlja zmanjšanje davčne osnove v višini 100 % zneska vlaganj v raziskave in razvoj. To zajema tako nakup opreme, ki se izključno in stalno uporablja zgolj pri izvajanju raziskovalno-razvojne dejavnosti kot tudi nakup storitev (55. člen ZDDPO-2).

b) Olajšava za investiranje

Zavezanec lahko uveljavlja zmanjšanje davčne osnove v višini 40 % investiranega zneska v opremo in v neopredmetena sredstva. Za opremo se ne štejejo pohištvo in pisarniška oprema ter določena motorna vozila. Prav tako se kot olajšava ne štejejo dobro ime in stvarne pravice na nepremičninah. Kot zanimivost, osebni avtomobili na električni ali hibridni pogon se lahko uveljavlja kot olajšavo, medtem ko se osebni avtomobil na motor na notranje izgorevanje ne upošteva (55.a člen ZDDPO-2).

c) Olajšava za zaposlovanje

Zavezanec lahko uveljavlja olajšavo v višini 45 % bruto plače zaposlenega. Ta olajšava se koristi, če zavezanec na novo zaposli osebo mlajšo od 29 let ali starejšo od 55 let ali zaposli

osebo v poklicu, katerega na trgu primanjkuje. Hkrati ta oseba v zadnjih 24 mesecih ni bila zaposlena pri povezani osebi. Zavezanec lahko koristi olajšavo v višini 55 % bruto plače, v primeru, da zaposli osebo mlajšo od 25 let, ki se zaposluje prvič. Pomembno je opozoriti, da se olajšava lahko uveljavlja zgolj, če se poveča skupno število zaposlenih v davčnem obdobju, pri čemer se upošteva, da je število zaposlenih delavcev na zadnji dan davčnega obdobja višje kot povprečje 12 mesecev tega obdobja. Pri izračunu se zaposleni za določen čas ne upoštevajo (55.b člen ZDDPO-2).

d) Olajšava za vlaganja v digitalni in zeleni prehod

Zavezanec lahko uveljavlja olajšavo v višini 40 % za vlaganja v digitalno preobrazbo in zeleni prehod. To so vlaganja v računalništvo v oblaku, umetno inteligenco in velepodatke ter okolju prijazne tehnologije, čistejši javni in zasebni transport, energetska učinkovitost stavb in druga podobna vlaganja (55.c člen ZDDPO-2).

e) Olajšava za zaposlovanje invalidov

Zavezanec lahko uveljavlja olajšavo višini 50 % bruto plače osebe, ki zaposluje invalida, po zakonu, kateri ureja zaposlovanje invalidov. Kadar zavezanec zaposluje invalidno osebo s 100 % telesno okvaro in gluho osebo, lahko uveljavlja olajšavo v višini 70 % plače te osebe (56. člen ZDDPO-2).

f) Olajšava za izvajanje praktičnega dela v strokovnem izobraževanju

Zavezanec lahko uveljavlja davčno olajšavo največ v višini plačila tej osebi, vendar največ 80 % povprečne bruto mesečne plače zaposlenih v Sloveniji, za vsak mesec izvajanja praktičnega dela. Gre za primere, kadar zavezanec po učni pogodbi za izvajanje praktičnega dela sprejme vajence, dijake ali študente (57. člen ZDDPO-2).

g) Olajšava za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje

Zavezanec delodajalec, ki financira pokojninska načrt kolektivnega zavarovanja in hkrati izpolnjuje pogoje s kolektivnim prostovoljnim dodatnim pokojninskim zavarovanjem, lahko uveljavlja davčno olajšavo največ do zneska, ki je enak 24 % obveznih prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje delojemalca. Znesek ne sme presegati 2.903,66 EUR letno (58. člen ZDDPO-2).

h) Olajšava za donacije

Zavezanec lahko uveljavlja zmanjšanje davčne osnove, če nameni v denarju izplačila humanitarnim, invalidskim, socialno varstvenim, znanstvenim, vzgojnoizobraževalnim, zdravstvenim, športnim, kulturnim, ekološkim, religioznim in splošno za koristne namene zgolj rezidentom Sloveniji in rezidentom držav članic EU ustanovljenih za opravljanje nepridobitnih dejavnosti. Največje priznано nakazilo predstavlja 1 % obdavčljivih prihodkov istega davčnega obdobja zavezanca. Dodatno lahko uveljavlja tudi do 0,2 %

zneska obdavčljivega prihodka davčnega obdobja za izplačila v denarju za kulturne in športne namene ter prostovoljnim društvom, ustanovljenim za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami. Prav tako lahko zavezanec dodatno uveljavlja do 3,8 % zneska obdavčljivega prihodka davčnega obdobja za izplačila v denarju za izvajalce programa vrhunskega športa za vlaganja v vrhunski šport (59. člen ZDDPO-2).

3.1.3 Efektivna davčna stopnja

Zavezanci si lahko dodatno znižajo davčno osnovo z davčnimi olajšavami, vendar največ v višini 63 % davčne osnove, kar velja od 1.1.2020 dalje. Tako znaša najnižja možna efektivna davčna stopnja 7,03 %. Od leta 2024 dalje, zaradi povišane stopnje DDPO, znaša najnižja možna efektivna davčna stopnja 8,14 %. Davčna stopnja se lahko zniža z davčnimi olajšavami, ki so omenjene v poglavju 3.1.2 in s preteklimi davčnimi izgubami. Davčne izgube imajo omejitev zmanjšanja na največ 50 % davčne osnove tekočega davčnega obdobja. Nekoriščene davčne izgube se prenašajo v prihodnja obdobja in veljajo za neomejeno časovno obdobje. V letu 2022 je povprečna efektivna stopnja DDPO znašala 14,7 % kar je 4,3 odstotne točke manj kot je znašala nominalna stopnja v istem letu (Ministrstvo za finance, 2022).

OECD (2022) za primerjavo med članicami uporablja efektivno povprečno davčno stopnjo (angl. Effective average tax rate, v nadaljevanju EATR). Gre za kazalnik, ki odraža povprečno davčno stopnjo podjetja pri investicijskem projektu, ki ustvarja dobiček. V letu 2022 je efektivna stopnja EATR po metodologiji OECD v Sloveniji znašala 17,4 %.

3.2 Davek od dohodkov pravnih oseb na Češkem

3.2.1 Nominalna stopnja

Na Češkem poznajo 3 različne stopnje DDPO v letu 2024. 21. člen ZDP določa posebne stopnje za in v višini:

- Splošna stopnja DDPO v višini 21 %.
- Posebna stopnja DDPO v višini 5 %, katero plačajo osnovni investicijski skladi.
- Posebna znižana stopnja DDPO v višini 0 %, katero plačajo pokojninski skladi ali institucije pokojninskega zavarovanja.

Davčni odtegljaj na Češkem v osnovi znaša 15 %, ki se v določenih pogojih poviša do 35 %. V primeru, da češki davčni rezident prejme dividende od davčnega nerezidenta plača 15 % davek, razen če je ta oproščen v skladu z »režimom oprostitve sodelovanja«. V primeru, ko češki davčni rezident češkemu davčnemu rezidentu izplačuje dividende, so te predmet 15 % končnega davka na vir, razen če so oproščene v skladu z »režimom oprostitve sodelovanja«.

Omenjen »režim oprostitve sodelovanje« zajema dohodek iz dividend ali dohodek od prodaje delnic v podružnici, ki je lahko oproščen češke obdavčitve. Primer tega je oprostitve davčnega odtegljaja, kjer podjetje na Češkem izplačuje dividende ali oprostitve plačila DDPO, ko davčni rezident prejme dividende ali ustvari kapitalski dobiček. Ta režim se uporabi, če so izpolnjeni sledeči pogoji (PWC, 2024a in 36. člen ZDP):

- Češko podjetje ali podjetje iz EU ima v lasti vsaj 10 % delnic podružnice najmanj 12 mesecev.
- Podružnica je davčni rezident Češke republike ali druge članice EU.
- Tako matična družba kot podružnica imeta eno od pravnih oblik navedenih v prilogi k direktivi EU o matičnih družbah/podružnicah.
- Matična družba ali podružnica nista oproščeni plačila DDPO in hkrati velja splošna stopnja DDPO, ki je višja od 0 %.
- V primeru plačila dividend s strani češke podružnice, ko so izpolnjeni prejšnji navedeni pogoji, oprostitve plačila davka velja tudi za izplačilo matični družbi na Islandiji, na Norveškem, v Švici ali v Lihtenštajnu.
- V primeru prejetih dividend ali ustvarjenih kapitalskih dobičkov s strani matične družbe, se lahko »režim oprostitve sodelovanja« uporabi tudi, če je podružnica davčni rezident države, s katero ima Češka sklenjen dvostranski davčni sporazum, pri čemer ima podružnica pravno obliko podobno družbi z omejeno odgovornostjo ali je delniška družba. Podružnica ima nominalno stopnjo DDPO najmanj 12 % v letu plačila dividend ter je matična družba hkrati najmanj 10 % lastnik deleža več kot 12 zaporednih koledarskih mesecev.

Prihodki od obresti in licenčnin s strani čeških davčnih rezidentov so vključeni v davčno osnovo in so tako podvrženi 21 % stopnji DDPO. Češki viri iz obresti in licenčnin, ki jih prejmejo davčni nerezidenti, so obdavčeni z davčnim odtegljajem v višini 15 %. Povišana stopnja davčnega odtegljaja 35 % velja v primeru, ko češki davčni rezident plačuje obresti in licenčnine davčnim nerezidentom, ki niso člani držav EU ali Evropskega gospodarskega prostora ali v primeru držav, s katerimi Češka nima sklenjenega dvostranskega davčnega sporazuma ali sporazuma o izmenjavi davčnih informacij. Prihodek iz obresti in licenčnin je oproščen davka, če ga plača češki davčni rezident rezidentu EU, ki je dejanski lastnik prihodkov obresti in licenčnin, pod pogojem, da najmanj 24 mesecev pred plačilom velja (PWC, 2024a; 19. člen ZDP):

- Plačnik je v vsaj 25 % deležu lastnik v razmerju matična družba – podružnica.
- Obresti in/ali licenčnine niso povezane s češkim stalnim poslovanjem prejemnika.

Češka zakonodaja pozna dve metodi amortiziranja, neenakomerno in pospešeno, ki so predpisane s češkim ZDP. Amortizira se opredmetena sredstva, za katere se določi ena izmed šestih amortizacijskih skupin. Vsaka amortizacijska skupina ima različno minimalno amortizacijsko dobo, ki sega od treh let za opremo kot so računalniki in orodja ter vse do petdeset let za zgodovinske zgradbe, hotele in veleblagovnice. Od leta 2021 dalje znaša

minimalen potreben znesek za davčno amortizacijo opredmetenega sredstva 80.000 CZK oziroma 3.235,72 EUR. S spremembo, ki je v veljavi od leta 2021 je Češka spremenila način amortiziranja in ukinila amortiziranje neopredmetenih sredstev. S 1. januarjem 2021 je bil črtan 32.a člen zakona ZDP, ki je določal amortiziranje neopredmetenih sredstev, od tega obdobja dalje so neopredmetena sredstva štejejo zgolj kot davčno priznan strošek in jih ni možno amortizirati. Pred tem datumom je zakon določal amortizljiva neopredmetena sredstva kot operacijski sistem, pravice, neopredmetena sredstva raziskav in razvoja, druga podobna sredstva, ter sredstva, ki se obravnavajo kot neopredmetena sredstva po računovodskih kriterijih, v kolikor so ta sredstva bila:

- Pridobljena od tretje osebe ali interno razvita za namene trgovanja.
- Pridobitvena cena je višja od 60.000 CZK oziroma 2.426,79 EUR.
- Koristno življenjsko dobo daljšo od enega leta.

Češki ZDP ureja amortizacijo osnovnih sredstev nekoliko bolj podrobno kot ZDDPO-2. Sredstva so razdeljena v 6 različnih skupin. Primeri iz amortizacijskih skupin in število let amortiziranja so:

- Prva amortizacijska skupina: prenosni računalnik, orodje, pisarniška oprema; 3 let
- Druga amortizacijska skupina: avto, tovornjak, pohištvo, televizija, stroji; 5 let
- Tretja amortizacijska skupina: ladje, kurilne naprave, dvigalo; 10 let
- Četrta amortizacijska skupina: stavbe narejene iz lesa in plastike, plinovod; 20 let
- Peta amortizacijska skupina: industrijske zgradbe, mostovi, ceste; 30 let
- Šesta amortizacijska skupina: administrativne zgradbe, šole, kulturne spomeniki; 50 let

V tabeli 5 so prikazane amortizacijske stopnje za neenakomerno amortizacijo, pri čemer v prvem letu amortiziranja velja posebna, nižja amortizacijska stopnja. V naslednjih letih amortizacije podjetja uporabijo enakomerno amortizacijsko stopnjo, kar je razvidno iz tretjega stolpca (31. člen ZDP).

Tabela 5: Splošne amortizacijske letne stopnje – neenakomerna amortizacija

Skupina	Amortizacija v prvem letu	Amortizacija v nadaljnjih letih
1	20 %	40 %
2	11 %	22,25 %
3	5,5 %	10,5 %
4	2,15 %	5,15 %
5	1,4 %	3,4 %
6	1,02 %	2,02 %

Vir: 31. člen ZDP.

V primeru amortizacije opredmetenih sredstev, ki spadajo v amortizacijske skupine 1, 2 ali 3, češki ZDP omogoča uporabo povišane stopnje za 10 odstotnih točk, kot je razvidno iz

tabele 6. Za uporabo povišane stopnje veljajo posebna pravila. Na primer za amortiziranje osebnega vozila je potrebno, da družba, ki sredstvo amortizira, opravlja dejavnost taksi prevozov na podlagi podeljene koncesije ali dejavnost šole vožnje. V primeru, da ne gre za osebna vozila, pri čemer gre za posebna namenska vozila, mora družba opravljati dejavnost ambulantnih ali pogrebniških prevozov. Zakon dovoljuje tudi povečano 20 % stopnjo odpisa za zavezanca z glavnimi kmetijskimi in gozdarskimi dejavnostmi ter povišano 15 % stopnjo, ki se uporablja v dejavnostih čiščenja objektov in obdelave vode. Našteti povišani stopnji veljata zgolj za družbe, ki prvič amortizirajo takšno opremo (31. člen ZDP).

Tabela 6: Splošne amortizacijske letne stopnje povečane za 10 % točk – neenakomerna amortizacija

Skupina	Amortizacija v prvem letu	Amortizacije v nadaljnjih letih
1	30 %	35 %
2	21 %	19,75 %
3	15,4 %	9,4%

Vir: 31. člen ZDP.

V tabeli 7 so prikazani koeficienti, ki se uporabijo pri izračunu pospešene amortizacije. Pospešena amortizacija je v prvem letu enaka enakomerni, v drugem in tretjem letu je višja kot enakomerna, nato pa se zneskovno zmanjšuje, pri čemer je zadnjem letu amortizacija najnižja. Pri izračunu pospešene amortizacije se uporabijo koeficienti, ki so podobno kot pri neenakomerni amortizaciji v tabeli 5, v prvem letu drugačni kot v preostalih letih amortiziranja. Amortizacijske skupine ostanejo nespremenjene. Pri izračunu pospešene amortizacije, se za prvo leto deli vrednost sredstva s koeficientom v prvem letu amortiziranja (glej drugi stolpec). Pri preostalih letih velja formula: dvakrat preostanek vrednosti, deljen z razliko med koeficientom v nadaljnjih letih amortizacije (glej tretji stolpec) in številom let že pretečene amortizacije (32. člen ZDP). Primer je prikazan v praktičnem delu tega magistrskega dela v poglavjih 4.3.1, 4.4.1 in 4.5.1.

Tabela 7: Koeficienti amortizacije - pospešena amortizacija

Skupina	Koeficient v prvem letu amortiziranja	Koeficient v nadaljnjih letih amortiziranja
1	3	4
2	5	6
3	10	11
4	20	21
5	30	31
6	50	51

Vir: 32. člen ZDP.

Odločitev kateri način amortiziranja izbrati, neenakomerno ali pospešeno amortizacijo, je na podjetju samem. Način amortizacije, ki ga izbere davčni zavezanec pa bistveno vpliva na

njegove davčne obveznosti. Zato je pri izbiri načina smiselno oceniti prihodnje ekonomske rezultate in kako različni načini amortiziranja vplivajo na rezultat. Na podlagi tega pa izbrati najprimernejši način amortiziranja. Ko je način amortiziranja pripoznanega sredstva enkrat izbran, ta ne more biti več spremenjen.

3.2.2 Davčne olajšave

Češki zakon ureja davčne olajšave, ki na podoben način kot slovenski ZDDPO-2, zmanjšujejo davčno osnovo davčnih zavezancev. Po ZDP poznamo različne davčne olajšave:

a) Olajšava za vlaganje v raziskave in razvoj

Zavezanec lahko uveljavlja zmanjšanje davčne osnove v višini 100 % zneska namenjenega raziskavam in razvoju. Stroški, ki so lahko vključeni so direktni stroški dela in materiala, davčna amortizacija opredmetenih sredstev in ostali operativni stroški nanašajoč se na aktivnosti, kot so stroški telekomunikacije, elektrike, vode in plina. Zavezanec lahko uveljavi 110 % zneska, če odhodki za raziskave in razvoj aktualnega leta presegajo odhodke prejšnjega davčnega obdobja (34.a–d člen ZDP).

b) Olajšava za strokovno izobraževanje in pripadajoča sredstva

Olajšava za strokovno izobraževanje je razdeljena na dva dela. Prvi del je olajšava za poklicno izobraževanje, ki znaša 200 CZK oziroma 8,3 EUR na uro za poučevanje dijaka ali študenta na delovnem mestu davčnega zavezanca. Drugi del se nanaša na olajšavo za lastnika sredstev, pri katerem se izvaja poklicno izobraževanje. Davčna olajšava znaša 110 % prvotne cene sredstva, če je zavezanec prvi lastnik, premoženje je pridobljeno za namene poklicnega izobraževanja in če se uporablja za poklicno usposabljanje več kot 50 % časa v zadnjih treh davčnih obdobjih. Davčna olajšava znaša 50 % prvotne cene sredstva, pod istimi pogoji kot pri prejšnjem primeru z razliko, da se sredstvo uporablja med 30 % do 50 % časa v zadnjih treh davčnih obdobjih.

Olajšava se lahko uveljavlja tudi v obdobju pridobivanja sredstva ali prenosa sredstva na uporabnika. Najvišji znesek olajšave ne sme presegati 5.000 CZK oziroma 202,2 EUR pomnožen s številom ur praktičnega poučevanja oziroma poklicne prakse, kot del akreditiranega študijskega programa univerze. Sredstva pridobljena za namene olajšave morajo biti opredeljena v pogodbi ali v izjavi o poklicnem izobraževanju kot sredstvo za uporabo na delovnem mestu zavezanca in ne sme biti delno financirano iz javnih virov. To lahko vključuje opremo iz amortizacijske skupine 1, 2 ali 3 ali programsko opremo, vendar le, če ta presega vrednost 80.000 CZK oziroma 3.235,7 EUR (34.f, g in h člen ZDP; Novotná, 2019).

c) Olajšava za zaposlovanje invalidov

Zavezanec lahko uveljavlja letno olajšavo za zaposlitev invalida v višini 18.000 CZK oziroma 728,0 EUR. V kolikor zaposli invalidno osebo s težjo stopnjo invalidnosti, lahko uveljavlja olajšavo v višini 60.000 CZK oziroma 2.426,8 EUR (35. člen ZDP).

d) Olajšava za donacije

Zavezanec lahko uveljavlja olajšave za določene donacije. Minimalna priznana olajšava znaša 2.000 CZK oziroma 80,9 EUR, najvišja možna olajšava pa znaša 10 % davčne osnove in je zneskovno neomejena. Od marca 2020 do februarja 2024 je izjemoma najvišja stopnja povišana na 30 % davčne osnove (34. člen ZDP).

3.2.3 Efektivna davčna stopnja

Kot že omenjeno, ko odštejemo davčno priznanim prihodkom davčno priznane odhodke dobimo davčno osnovo. Davčno osnovo na Češkem dodatno znižujejo, v poglavju 3.2.2, našteje 4 davčne olajšave ter tudi prenesena davčna izguba. Davčna izguba je, različno od slovenske davčne zakonodaje, prenesljiva v prihodnost zgolj za 5 let, a je prav tako zneskovno neomejena. Češki ZDP omogoča koriščenje davčne izgube tudi za pretekli dve leti, a največ v višini 3.000.000 CZK oziroma 121.339 EUR. Nominalna stopnja DDPO je 21 %, efektivna stopnja pa je podobno kot v Sloveniji, nižja od nominalne. Finanční správa na Češkem posebno ne navaja statistike za znesek koriščenih davčnih olajšav in efektivno stopnjo davka od dohodkov pravnih oseb. Znižanje davčne osnove na Češkem ni omejeno s spodnjo mejo (34. člen ZDP). V letu 2022 je efektivna stopnja EATR po metodologiji OECD na Češkem znašala 18,3 % in je za 0,9 odstotni točki višja od slovenske (OECD, 2022).

3.3 Obdavčitev dohodka iz kapitala z dohodnino

3.3.1 Obdavčitev dohodka iz kapitala z dohodnino v Sloveniji

V Sloveniji je plačilo davka na dohodek iz kapitala, v trenutni veljavi, namenjeno zgolj za zavezanca, ki niso pravne osebe. Pravnim osebam se dohodki iz kapitala zgolj upoštevajo v davčno priznane prihodke, ki so obdavčeni z DDPO. Zavezanci pri odsvojitvi kapitala plačujejo dohodnino po cedularni obdavčitvi v višini 25 % do pet let imetništva kapitala. Po petih letih imetništva se dohodnina zniža na 20 % in po 10 letih na 15 %. Zavezanec ne plača davka na dohodek iz kapitala po 15 letih imetništva. Davčna osnova se izračuna kot razlika med nakupno in prodajno ceno, kjer dodatno davčno osnovo znižuje normirani stroški, povezani s pridobitvijo in odsvojitvijo kapitala. Seštevek 1 % nabavne vrednosti kapitala in 1 % vrednosti kapitala ob odsvojitvi ali pozitivne razlike med vrednostjo kapitala ob odsvojitvi in vrednostjo kapitala ob pridobitvi, znižujejo davčno osnovo. Kot kapital se štejejo vrednostni papirji in deleži v gospodarskih družbah, zadrugah in drugih oblikah

organiziranja ter investicijski kuponi. Dohodek iz dividend je obdavčen z 25 % davkom, ki ga prav tako plačajo zavezanci, ki niso pravne osebe. Dohodek s tega naslova je neobdavčen do 1.000 EUR v davčnem letu. Pravne osebe dodatno davka na dohodek iz kapitala ne plačajo, le ta se upošteva kot davčno priznani prihodek in tako zvišuje davčno osnovo davka od dohodka pravnih oseb. (97. in 132. člen ZDoh-2).

3.3.2 Obdavčitev dohodka iz kapitala z dohodnino na Češkem

Na Češkem je prav tako plačilo davka na dohodek iz kapitala namenjeno zgolj zavezancem, ki niso pravne osebe, z razliko pri dohodku iz dividend. Na Češkem ne poznajo cedularne obdavčitve pri dohodkih iz kapitala, ampak se ta šteje v letno dohodninsko osnovo posameznika. Ta je ob koncu davčnega leta pri odsvojitvi vrednostnega papirja obdavčen s 15 % ali maksimalno 23 % stopnjo. Višina davčne stopnje je odvisna od višine vseh dohodkov, podrobneje pojasnjeno v poglavju 3.4.2. Na Češkem, za razliko od Slovenije, ne poznajo normiranih stroškov, ki bi zniževali davčno osnovo z naslova dohodka iz kapitala, imajo pa limit v višini 100.000 CZK ali 4.044,65 EUR na davčno obdobje, ki je neobdavčljiv. Prav tako so zavezanci oproščeni plačila davka na dohodek iz kapitala, če imajo več kot 3 leta direktno lastništvo vrednostnega papirja podjetja ali delniške družbe oziroma 5 let za drugo vrsto lastništva (4. člen ZDP). Zavezancem, ki niso pravne osebe, se dohodki iz dividend prav tako upoštevajo v letno davčno osnovo in niso obdavčeni cedularno. Izjema so prejete dividende ali obresti iz tujine pri katerih lahko prejemnik izbira ali bodo obdavčene cedularno po 15 % davčni stopnji ali bodo všteti v davčno osnovo in deležni 15 % oziroma 23 % davčne stopnje. V primeru, da se odloči za cedularno obdavčitev, prejemnik ne more koristiti davčnih olajšav. Dohodki pravnih oseb doseženi z naslova dividend so deležni 15 % davka, razen če so izjemoma oproščeni v skladu z režimom oprostitve sodelovanja, podrobneje opisano v poglavju 3.1 (PWC, 2024a).

3.4 Obdavčitev dela

3.4.1 Obdavčitev dela v Sloveniji

V Sloveniji so prejemki zaposlenih obdavčeni s prispevki za socialno varnost in dohodnino. Obdavčuje se dohodke iz zaposlitve, dejavnosti, kmetijstva, prenosa premoženjskih pravic in druge dohodke, ki so obdavčeni po progresivni lestvici. To magistrsko delo se osredotoča zgolj na dohodke iz redne zaposlitve. OECD izračunava t.i. davčni primež, pri čemer se izračuna odstotek neto prejemka glede na strošek dela, katerim se odštejejo pripadajoče olajšave. Kot je razvidno iz tabele 8, je v Sloveniji v letu 2022 davčni primež za samsko zaposleno osebo s povprečno plačo znašal 42,8 %, medtem ko je za poročen par z dvema otrokoma, kjer imata oba starša povprečno plačo, znašal 38,7 %. Obe olajšavi za otroka v tem primeru koristi zgolj eden izmed staršev. OECD povprečje je medtem znašalo 34,6 % oziroma 31,6 % (OECD, 2022).

Tabela 8: Primerjava davčnih primežev povprečne plače med Slovenijo in OECD povprečjem za leto 2022

	Slovenija	OECD povprečje
Samska oseba s povprečno plačo	42,8 %	34,6 %
Par z otrokoma in s povprečno plačo	38,7 %	31,6 %

Vir: OECD (2022).

3.4.1.1 Dohodnina

Dohodnina je v Sloveniji progresiven davek, kar pomeni, da se z višanjem osnove viša tudi stopnja obdavčitve. Z dohodnino so obdavčeni dohodki fizičnih oseb, tako rezidentov kot nerezidentov, doseženi v obdobju enega koledarskega leta, ne glede na to, ali imajo vir v Sloveniji ali izven nje. Rezidenti so obdavčeni po načelu svetovnega dohodka, kar pomeni, da se v osnovo za plačilo dohodnine, všttevajo vsi dohodki, ne glede na to, ali imajo vir v Sloveniji ali izven nje. Nerezidenti so zavezani za plačilo dohodnine od dohodkov v Sloveniji (Klun in Jovanović, 2016).

Dohodnino ureja Zakon o dohodnini (ZDoh-2), Ur. l. RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 9/12 – odl. US, 24/12, 30/12, 40/12 – ZUJF, 75/12, 94/12, 52/13 – odl. US, 96/13, 29/14 – odl. US, 50/14, 23/15, 55/15, 63/16, 69/17, 21/19, 28/19, 66/19, 39/22, 132/22 – odl. US, 158/22 in 131/23 – ZORZFS. Do davčne osnove pridemo tako, da od bruto plače zaposlenega odštejemo prispevke ter priznane davčne olajšave. Kot je razvidno iz dohodninske lestvice v tabeli 9 so dohodki do 8.755 EUR davčne osnove obdavčeni z najnižjo 16 % stopnjo dohodnine. Najvišja stopnja dohodnine znaša 50 %, za vse nadaljnje dohodke nad osnovo 74.160 EUR. Skupno poznamo 5 dohodninskih stopenj. Glej tabelo 9. Najvišja stopnja 45 % je bila z letom 2023 povišana na prej že veljavnih 50 %. 50 % stopnja je bila prvič uvedena leta 2013 z Zakon za uravnoteženje javnih financ (ZUJF), Ur.l. RS, št. 40/12, 96/12 – ZPIZ-2, 104/12 – ZIPRS1314, 105/12, 25/13 – odl. US, 46/13 – ZIPRS1314-A, 56/13 – ZŠtip-1, 63/13 – ZOsn-I, 63/13 – ZJAKRS-A, 99/13 – ZUPJS-C, 99/13 – ZSVarPre-C, 101/13 – ZIPRS1415, 101/13 – ZDavNepr, 107/13 – odl. US, 85/14, 95/14, 24/15 – odl. US, 90/15, 102/15, 63/16 – ZDoh-2R, 77/17 – ZMVN-1, 33/19 – ZMVN-1A, 72/19, 174/20 – ZIPRS2122 in 139/22 – ZSPJS-AA, kot eden izmed odgovorov na finančno krizo, pred tem je najvišja stopnja znašala 41 % (Čok, 2021, str. 35).

Tabela 9: Dohodninska lestvica v Sloveniji v letu 2024

Če znaša neto letna davčna osnova v EUR		Znaša dohodnina v EUR	
Nad	Do		
	8.755,00		16%
8.755,00	25.750,00	1.400,80	+ 26 % nad 8.755,00
25.750,00	51.500,00	5.819,50	+ 33 % nad 25.750,00

se nadaljuje

Tabela 9: Dohodninska lestvica v Sloveniji v letu 2024 (nad.)

51.500,00	74.160,00	14.317,00	+ 39 % nad 51.500,00
74.160,00		23.154,40	+ 50 % nad 74.160,00

Vir: 122. člen ZDoh-2.

Kot je razvidno iz tabele 10 poznamo več različnih olajšav. Zneski se gibljejo od 1.500 EUR, za zavezance starejše od 70 let in za osebe, ki prostovoljno in nepoklicno opravljajo naloge zaščite oziroma reševanja vsaj 10 let, vse do 18.188,61 EUR za osebe invalide s 100 % telesno okvaro. Prav tako so olajšav deležne družine, kjer je za vsakega vzdrževanega otroka priznana davčna olajšava. Kot vzdrževani otrok se šteje oseba do dopolnjenega 26. leta starosti, ki neprekinjeno ali s prekinitvijo do enega leta nadaljuje šolanje na srednji, višji ali visoki stopnji. Olajšava je sicer priznana tudi po 26. letu starosti, če traja njegovo šolanje na visoki stopnji pet ali šest let ali če otrok zaradi daljše bolezni ali poškodbe ni zaključil izobrazbe v določenem roku. V tem primeru je za obdobje teh navedenih primerov priznano podaljšanje (114. člen ZDoh-2). Poleg v tabeli naštetih olajšav poznamo še splošno olajšavo, katera je v letu 2024 znašala 5.000 EUR. Ta je bila z letom 2023 povišana iz prejšnjih 4.500 EUR. Ta znesek uveljavljajo vsi davčni zavezanci, ki prejemajo dohodek iz zaposlitve z bruto zneskom nad 16.000 EUR. Za dohodke, kjer je obdavčljiva osnova nižja od 16.000 EUR se prizna višja splošna davčna olajšava, ki se izračuna po formuli: $5.000 + 18.761,40 - 1,17259 \times \text{skupni dohodek}$ (111. člen ZDoh-2). Dodatno lahko zavezanci uveljavljajo še olajšavo za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje. V primeru, da zavezanec vplačuje premijo (pri čemer mora biti pokojninski načrt odobren in vpisan v poseben register) se prizna olajšava v višini 24 % obveznih prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje oziroma 5,844 % pokojnine zavarovanca in ne več kot 2.903,66 EUR letno (Čok, 2021, str. 43).

Tabela 10: Letne standarne davčne olajšave v Sloveniji v letu 2024

Namen	Letna olajšava v EUR
Invalidu s 100% telesno okvaro	18.188,61
Zavezancu po dopolnjenem 70. letu	1.500,00
Zavezancu, ki prostovoljno in nepoklicno opravlja operativne naloge zaščite, reševanja in pomoč nepretrgoma najmanj 10 let	1.500,00
Za prvega vzdrževanega otroka	2.698,00
Za vzdrževanega otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo	9.777,00
Za drugega vzdrževanega otroka	2.933,00
Za tretjega vzdrževanega otroka	4.892,00
Za četrtega vzdrževanega otroka	6.851,00

se nadaljuje

Tabela 10: Letne standardne davčne olajšave v Sloveniji v letu 2024 (nad.)

Za petega vzdrževanega otroka	8.810,00
Za rezidenta, ki se izobražuje in ima status dijaka ali študenta	3.500,00
Za prejemnika dohodka iz delovnega razmerja do dopolnjenega 29. leta	1.300,00

Vir: 112. in 114. člen ZDoh-2.

3.4.1.2 Prispevki

Prispevki za socialno varnost so eden izmed pomembnejših davkov slovenske davčne blagajne in so v letu 2022 predstavljali 16,3 % delež v BDP. Urejeni so z Zakonom o prispevkih za socialno varnost (ZPSV), Ur. l. RS, št. 5/96, 18/96 – ZDavP, 34/96, 87/97 – ZDavP-A, 3/98, 7/98 – odl. US, 106/99 – ZPIZ-1, 81/00, 97/01 – ZSDP, 97/01, 62/10 – odl. US, 40/12 – ZUJF, 96/12 – ZPIZ-2, 91/13 – ZZVZZ-M, 99/13 – ZSVarPre-C in 26/14 – ZSDP-1, ki med drugim ureja vrste prispevkov, njihovo višino, obračunavanje in plačilo. Prispevki so razdeljeni na prispevke delojemalca in delodajalca. Zajemajo prispevke za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, zdravstveno zavarovanje, za starševsko varstvo, za zaposlovanje ter poškodbe pri delu in poklicne bolezni. Prispevke vplačujeta tako delodajalec kot delojemalec. Delojemalec plača 22,1 % prispevkov, delodajalec pa 16,1 %. Skupaj to pomeni, da se na strošek dela zaposlenega obračuna 38,2 % prispevkov. Prispevki za socialno varnost se plačujejo iz bruto prejemkov. Z 31.12.2023 je bilo ukinjeno prostovoljno dopolnilno zdravstveno zavarovanje in uveden OZP, ki v letu 2024 znaša 35 EUR na mesec. Za primerjavo prispevkov glej tabelo 11. V osnovo za obračun prispevkov se štejejo plače oziroma zavarovalna osnova ter nadomestila plač za čas odsotnosti z dela. Od leta 1998 dalje velja, da zavezanci plačujejo prispevke za socialno varnost tudi za stimulacije, bonitete, jubilejne nagrade, odpravnine ter od regresa, v kolikor ta presega po zakonu določeno višino (omejitev je povprečna plača v Republiki Sloveniji). ZPSV določa, da se prispevki od odpravnin, ki so bile izplačane zaradi prenehanja delovnega razmerja in operativnih razlogov, ne plačujejo. Od leta 2014 dalje je bil ZPSV dopolnjen tako, da se pri obračunavanju prispevkov in plačevanju le teh štejejo tudi zaslužki študentskega dela in zaslužki na podlagi pogodb (Klun in Jovanović, 2016; Čok, 2021).

Tabela 11: Stopnje prispevkov zaposlenih v Sloveniji v letu 2024

Vrsta prispevka	Stopnja prispevka delojemalca	Stopnja prispevka delodajalca
za pokojninsko in invalidsko zavarovanje	15,50 %	8,85 %
za zdravstveno zavarovanje	6,36 %	6,56 %
za starševsko varstvo	0,10 %	0,10 %

se nadaljuje

Tabela 11: Stopnje prispevkov zaposlenih v Sloveniji v letu 2024 (nad.)

za zaposlovanje	0,14 %	0,06 %
za poškodbe pri delu in poklicne bolezni	/	0,53 %
SKUPAJ	22,10%	16,10%
Obvezno zdravstveno zavarovanje	35 EUR na mesec	/

Vir: 8., 10., 11., 12., 13. in 14. člen ZPSV.

3.4.2 Obdavčitev dela na Češkem

Na Češkem so prejemki zaposlenih, podobno kot v Sloveniji, obdavčeni tako s prispevki za socialno varnost kot z dohodnino. Obdavčujejo se dohodki iz zaposlitve, dejavnosti, dohodki od najemnin, v določenih pogojih dohodke od odsvojitve vrednostnih papirjev in druge dohodke. OECD izračunava t.i. davčni primež, kjer se izračuna odstotek neto prejemka glede na strošek dela, od katerega se nato odštejejo olajšave. Kot je razvidno iz tabele 12 je na Češkem v letu 2022 davčni primež za samsko zaposleno osebo s povprečno plačo znašal 39,8 %, medtem ko je za poročen par z dvema otrokoma, kjer imata oba starša povprečno plačo in obe olajšavi za otroka koristi zgolj eden od staršev, znašal 35,6 %. OECD povprečje je znašalo 34,6 % oziroma 31,6 %. Češka ima davčni primež za samsko zaposleno osebo za 3 odstotne točke nižji kot Slovenija oziroma za 3,1 odstotne točke nižji za poročen par z dvema otrokoma (OECD, 2022).

Tabela 12: Primerjava davčnih primežev povprečne plače med Čeko in OECD povprečjem za leto 2022

	Češka	OECD povprečje
Samska oseba s povprečno plačo	39,8 %	34,6 %
Par z otrokoma in s povprečno plačo	35,6 %	31,6 %

Vir: OECD (2022).

3.4.2.1 Dohodnina

Na Češkem so zavezanci za dohodnino vse fizične osebe, ki so davčni rezidenti ali nerezidenti. Češki davčni rezidenti so zavezani za plačilo dohodnine tako od dohodkov v tujini kot na Češkem. Gre za načelo svetovnega dohodka. Nerezidenti so zavezani zgolj za plačilo dohodnine na dohodke dosežene na ozemlju Češke. Dohodnina na Češkem pozna dve stopnji in znaša 15 % ali 23 %. Do 36 kratnika povprečne mesečne plače se plačuje 15 % dohodnina, zneski ki presegajo to mejo pa so obdavčeni po 23 % stopnji (16.člen ZDP). V letu 2024 je ta meja znašala 1.582.812 CZK oziroma 64.019,25 EUR na leto. Do izračuna davčne osnove pridemo tako, da od bruto plače zaposlenega odštejemo prispevke in davčne olajšave. Po 9. členu ZDP so davka od dohodka oproščeni:

- Dohodek iz dediščine.
- Prihodki od štipendij.
- Preživnina.
- Nadomestila z naslova zdravstvenega in pokojninskega zavarovanja (v primeru prejemanja pokojnine do 36 kratnika minimalne plače).
- Priložnostni dohodek do 30.000 CZK oziroma 1.213,4 EUR.
- Prihodki od prodaje vrednostnih papirjev, v kolikor so v lasti zavezanca manj kot 3 leta.
- Dohodek od prodaje premičnin
- Dobitki iz iger na srečo in drugih tekmovanj do 1.000.000 CZK oz 40.446,53 EUR.

V tabeli 13 navedene davčne olajšave so v obliki znižanja davka in zmanjšujejo že obračunano dohodnino, kar se razlikuje od sistema v Sloveniji, kjer večina davčnih olajšav zmanjšuje davčno osnovo (z izjemo olajšave za upokoјence). Znižanje davka deluje tako, da se obračuna dohodnina in od te odšteje znižanje davka, le-ti so navedeni v spodnji tabeli. Davčna obveznost se lahko s temi znižanji zmanjša na manj kot nič EUR. Če znižanje davka presega obveznost dohodnine, zavezanec prejme razliko povrnjeno. Vsak zaposleni, ki je davčni zavezanec, ima pravico do letne splošne olajšave v višini 1.247,37 EUR, ne glede na to, koliko dni v letu je dejansko delal. Znižanje davka se lahko uveljavlja tudi za vzdrževane otroke, pri čemer znaša olajšava 614,95 EUR za prvega in do 1.126,03 EUR za tretjega ali naslednjega vzdrževanega otroka. Za vzdrževanega otroka se šteje oseba, mlajša od 26 let, ki je vključena v proces izobraževanja (Málková, 2020). V tabeli 18 je prikazana razlika v obračunu dohodnine med državama.

Tabela 13: Letne standardne olajšave, znižanje davka, na Češkem v letu 2024

Namen	Letna olajšava v EUR
Splošna davčna olajšava	1.247,37
Olajšava za invalidnost I. in II. stopnje	101,93
Olajšava za invalidnost III. stopnje	203,85
Olajšava za invalidnost osebe s kartico ZTP/P	652,81
Olajšava za prvega vzdrževanega otroka	614,95
Olajšava za drugega vzdrževanega otroka	902,77
Olajšava za tretjega in naslednjega vzdrževanega otroka	1.126,03

Opomba: Vsi preračuni so narejeni po tečaju Banke Slovenije na 31.12.2023

Vir: 35. člen ZDP.

Zaposleni lahko uveljavlja tudi davčno olajšavo za obresti na hipotekarno posojilo do višine 150.000 CZK oziroma 6.067,0 EUR na leto. Ta olajšava, za razliko od tistih, navedenih v tabeli 13, znižuje davčno osnovo in ne že obračunane dohodnine. V olajšavo se štejejo le plačane obresti, ne pa glavnica, pri čemer jo lahko uveljavlja le oseba, navedena v kreditni pogodbi. Pogoj za koriščenje olajšave je, da je hipotekarno posojilo namenjeno nakupu primarne nepremičnine in ne investicijski naložbi (15. člen ZDP).

3.4.2.2 Prispevki

Podobno kot v Sloveniji, tudi na Češkem obstajata dve vrsti prispevkov: prispevki delojemalca in prispevki delodajalca. Prispevki delojemalca skupaj znašajo 11,6 %, medtem ko prispevki delodajalca znašajo 33,8 %. Za primerjavo glej tabelo 14. Delojemalci plačujejo prispevke za pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter zdravstveno zavarovanje, medtem ko delodajalci poleg teh prispevkov plačujejo še prispevke za zaposlovanje in bolniško odsotnost. Od leta 2024 prispevek za bolniško odsotnost plačujejo tudi delojemalci v višini 0,6 %. Skupna obremenitev prispevkov delodajalcev in delojemalcev znaša 45,4 %, kar je za 7,2 odstotne točke več kot v Sloveniji, kjer ti znašajo 38,2 %.

Tabela 14: Stopnje prispevkov zaposlenih na Češkem v letu 2024

Vrsta prispevka	Stopnja prispevka delojemalca	Stopnja prispevka delodajalca
za pokojninsko in invalidsko zavarovanje	6,5 %	21,5 %
za zdravstveno zavarovanje	4,5 %	9 %
za zaposlovanje	/	1,2 %
za bolniško odsotnost	0,6 %	2,1 %
SKUPAJ	11,6 %	33,8 %

Vir: Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky (2024), Zákon č. 592/1992 Sb.

Prispevki za socialno varnost se plačujejo od bruto prejemkov. Čeprav so na Češkem prispevki višji kot v Sloveniji, to nujno ne pomeni, da bo vsak zaposleni nominalno plačal več. Češka ima t.i. socialno kapico na prispevke za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, zaposlovanje in bolniško odsotnost. Zgornja meja teh prispevkov znaša 4 kratnik povprečne mesečne plače. V letu 2023 je ta letna meja znašala 1.935.552 CZK oziroma 78.286 EUR in se je z letom 2024 povišala na 2.110.416 CZK oziroma 85.359 EUR. Za prispevke za zdravstveno zavarovanje socialna kapica ne velja, zato se ti prispevki plačujejo brez omejitve (Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky, 2022).

4 PRIMERJAVA OBDAVČITVE PODJETIJ V SLOVENIJI IN NA ČEŠKEM

4.1 Opredelitev namena in ciljev primerjave

Za primerjavo davčne obremenitve podjetij v Sloveniji in na Češkem sem se odločil iz preprostega razloga, saj sta si državi podobni v več pogledih, v medijih pa ni zaslediti mnogo primerjav na davčnem področju. Obe državi se nahajata v Srednji Evropi in imata tako podobno geografsko lego ter podnebje. Pred približno tridesetimi leti sta bili obe del večjih entitet; Češka kot del bivše Češkoslovaške in Slovenija kot del bivše Socialistične federativne republike Jugoslavije. Danes sta suvereni državi z lastnima političnima in

gospodarskima ureditvama. Leta 2004 sta se obe pridružili EU, pri čemer je Slovenija prevzela euro leta 2007, medtem ko Češka še vedno uporablja češke krone. Obe državi imata dostop do enotnega evropskega trga in sta prepoznani kot uspešni tranzicijski državi, ki sta vpeti v globalne gospodarske tokove. Sta privlačni destinaciji za tuje naložbe, z močno prisotnostjo avtomobilske industrije. Leta 2005 je Slovenija dosegala 89 % povprečja BDP na prebivalca EU, do leta 2022 pa je ta delež povišala za 3 odstotne točke na 92 %. Češka je leta 2005 dosegala 82 % povprečja BDP na prebivalca EU, do leta 2022 pa je pridobila 9 odstotnih točk in dosegla 91 % povprečja EU.

Cilji primerjave davčne obremenitve podjetij v Sloveniji in na Češkem so:

- a) Ugotoviti razlike in podobnosti davčne obremenitve podjetij v Sloveniji in na Češkem.
- b) Raziskati razlike v davčnih olajšavah oziroma drugih ugodnosti, ki so na voljo podjetjem v obeh državah.
- c) Oceniti in primerjati stopnji davka od dohodkov pravnih oseb.
- d) Raziskati razlike v davčni amortizaciji sredstev.
- e) Ugotoviti, v kateri državi so podjetja davčno bolj obremenjena.

4.2 Predstavitev podjetij

V praktičnem delu so predstavljena tri različna hipotetična podjetja, v vsaki od držav, ki sem jih poimenoval po njihovi osnovni dejavnosti. Podjetja so hipotetična in se imenujejo 1. Raziskovalno, 2. Proizvodno in 3. Storitveno. Kot že ime v naprej nakazuje njihovo dejavnost, se razlike pojavijo pri obravnavi stroškov, potrebnih osnovnih sredstev, investicijah ter z njimi povezanimi davčnimi olajšavami in amortizacijo. Različne davčne olajšave in amortizacija predstavlja razlike pri višini davčne obveznosti. Pri primerjavi sem naredil izkaz poslovnega izida za leti 2023 in 2024. Razlog primerjave dveh let je v neenakomerni amortizaciji sredstev na Češkem in medletni spremembi višine davčne olajšave. Naj spomnim, stopnja davka na dohodek pravnih oseb je v letu 2023 znašala v obeh državah 19 %, z letom 2024 se je v Sloveniji povišala na 22 % in na 21% na Češkem. Vsa tri podjetja imajo po devet zaposlenih z različno visokimi plačami. Pri vsakem izmed njih so trije zaposleni z nizko, trije zaposleni s povprečno in trije zaposleni s štirikratnikom povprečne plače. Strošek dela za nizko plačo znaša 1.547,11 EUR, za povprečno 2.578,52 EUR in za visoko 10.314,09 EUR. V Raziskovalnem podjetju nima nobeden izmed zaposlenih vzdrževanih otrok, v Proizvodnem podjetju imajo vsi zaposleni enega vzdrževanega otroka in v Storitvenem podjetju imajo vsi zaposleni dva vzdrževana otroka. Olajšavo za vzdrževanega otroka v tem primeru uveljavlja zgolj zaposleni, ki dela v obravnavanih podjetjih. Da je primerjava enostavnejša, sem pri izračunu uporabil podatke za določitev plač iz države z višjo minimalno in povprečno plačo v letu 2024, ta je bila v obeh primerih v Sloveniji. Zaradi lažje primerjave med državama sem pri obračunu plač uporabil minimalno osnovo za plačilo prispevkov in ne minimalne plače, ki od 1.3.2024 znaša 1.332,57 EUR, kar določa 144. člen Zakona o pokojninskem in invalidskem

zavarovanju (ZPIZ-2). Ur. l. RS, št. 48/22 – uradno prečiščeno besedilo, 40/23 – ZČmIS-1, 78/23 – ZORR, 84/23 – ZDOsk-1, 125/23 – odl. US in 133/23.

4.3 Podjetje 1: Raziskovalno podjetje

Hipotetično Raziskovalno podjetje se ukvarja s tehnološkimi rešitvami in veliko vlaga raziskave in razvoj. Z enako visokimi prihodki in materialnimi stroški posluje tako v Sloveniji kot na Češkem. Podjetje je v letih 2023 in 2024 ustvarilo letno 3 milijone evrov čistih prihodkov od prodaje. Od čistih prihodkov, je v letu 2023 namenilo 20 % raziskavam in razvoju, od tega polovico za stroške blaga in materiala ter polovico za stroške storitev. V letu 2024 je namenilo 30 % čistih prihodkov raziskavam in razvoju. V obeh državah je prisotna davčna olajšava za raziskave in razvoj opisana v poglavjih 3.1.2 in 3.2.2. Raziskovalno podjetje se po 55. člen-a ZGD-1 klasificira kot majhno podjetje.

4.3.1 Izkaz poslovnega izida in davčni obračun

Stroški dela so v obeh državah izenačeni. Družba zaposluje devet oseb z različnimi višinami plač, od nizke ter do štirikratnika povprečne slovenske plače v letu 2024. Stroške dela sem izenačil v obeh državah, da sem lahko primerjal davčno obremenitev plač podjetij ob enakih stroških dela ter primerjal neto izplačila zaposlenih. Ta primerjava je podrobneje predstavljena v poglavju 4.3.2.

Raziskovalno podjetje ima v lasti stroj, katerega nabavna vrednost znaša 500.000 EUR. V Sloveniji je po 33. členu ZDDPO-2 najvišja dovoljena stopnja amortizacije za opremo, vozila in mehanizacijo 20 %. Davčna amortizacija je enakomerna skozi vsa leta in znaša 100.000 EUR letno. Po dveh letih amortiziranja znaša preostala vrednost stroja v bilanci stanja 300.000 EUR, amortiziranega je bilo torej 40 %. Na Češkem amortizacija stroja spada (glej tabelo 5) v drugo amortizacijsko skupino. Podjetje po lastni volji izbere način amortiziranja. V dotičnem primeru lahko podjetje izbira med:

- Neenakomerno amortizacijo, ki znaša v prvem letu amortiziranja 11 % ter v naslednjih štirih letih 22,25 % letno. Glej tabelo 5.
- Pospešeno amortizacijo, kjer znaša koeficient v prvem letu amortiziranja 5 in v naslednjih letih 6. Glej tabelo 7.

V tabeli 15, v izkazu poslovnega izida, je za Češko uporabljena neenakomerna amortizacija, kjer znesek amortizacije v letu 2023 znaša 55.000 EUR in 111.250 EUR v letu 2024. Po dveh letih amortiziranja je preostala vrednost stroja 333.750 EUR, amortiziranega je bilo 33,25 %. Glej tudi tabelo 16.

Tabela 15: Izkaz poslovnega izida podjetje 1 – primerjava med državama

	Slovenija	Češka	Slovenija	Češka
<i>v EUR</i>	2023	2023	2024	2024
Čisti prihodki od prodaje	3.000.000	3.000.000	3.000.000	3.000.000
Spremem. vred. zalog proizv. in ned. proizv.	50.000	50.000	50.000	50.000
Drugi posl. prihodki (s prevrednotovalni poslovni prihodki)	0	0	0	0
Kosmati donos od poslovanja	3.050.000	3.050.000	3.050.000	3.050.000
Stroški blaga, materiala in storitev	600.000	600.000	900.000	900.000
Nab. vrednost prod. blaga in mat. ter stroški porab. mat.	300.000	300.000	450.000	450.000
Stroški storitev	300.000	300.000	450.000	450.000
Stroški dela	519.830	519.830	519.830	519.830
Stroški plač	519.830	519.830	519.830	519.830
Drugi stroški dela	0	0	0	0
Odpisi vrednosti	100.000	55.000	100.000	111.250
Amortizacija	100.000	55.000	100.000	111.250
Drugi poslovni odhodki	20.000	20.000	20.000	20.000
Poslovni izid iz poslovanja	1.810.170	1.855.170	1.510.170	1.498.920
Finančni prihodki iz deležev	0	0	0	0
Finančni prihodki iz danih posojil	0	0	0	0
Finančni prihodki iz poslovnih terjatev	300	300	300	300
Finančni odhodki iz oslabitve in odpisov fin. naložb	0	0	0	0
Finančni odhodki iz finančnih obveznosti	2.000	2.000	2.000	2.000
Finančni odhodki iz poslovnih obveznosti	1.000	1.000	1.000	1.000
Drugi prihodki	10.000	10.000	10.000	10.000
Drugi odhodki	15.000	15.000	15.000	15.000
Celotni poslovni izid	1.802.470	1.847.470	1.502.470	1.491.220
Davek na dobiček	228.469	237.019	132.543	105.256
Odloženi davki	0	0	0	0
Čisti poslovni izid obračunskega obdobja	1.574.001	1.610.451	1.369.926	1.385.964

Vir: lastno delo.

V primeru, da bi podjetje uporabilo pospešeno amortizacijo, bi ta znašala v letu 2023 100.000 EUR in 160.000 EUR v letu 2024, skupno torej 260.000 EUR. V tem primeru, bi bilo po dveh letih amortiziranega 48 % stroja. Ta izbira amortizacije je ugodnejša za podjetja, ki želijo uveljavljati večji znesek amortizacije v začetnih letih ter manjši znesek v preostalih letih. V tabeli 16 sem pospešeno amortizacijo za leto 2023 izračunal tako, da sem delil 500.000 s koeficientom v prvem letu amortiziranja, ki znaša 5. Tako sem prišel do zneska 100.000. Od drugega leta dalje se uporablja drugačna formula, ki je dvakratnik

preostale vrednosti, deljen z razliko med koeficientom preostalih let amortizacije in številom let že pretečene amortizacije. Tako sem za izračun v letu 2024 delil 800.000 s 5 in prišel do zneska 160.000.

Tabela 16: Primerjava različnih oblik davčne amortizacije

Vrste davčne amortizacije	2023	2024	2025	2026	2027
Enakomerna	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000
Neenakomerna	55.000	111.250	111.250	111.250	111.250
Pospešena	100.000	160.000	120.000	80.000	40.000

Vir: lastno delo.

Kot že omenjeno, so v Sloveniji podjetja omejena z najvišjimi davčno priznanimi stopnjami amortizacije. V izračunanem primeru ta znaša 20 % za osnovno sredstvo stroj. Podjetja v velikih primerih izenačijo davčno amortizacijo z računovodsko amortizacijo. V primeru, da bi obračunana amortizacija presegla najvišjo predpisano amortizacijsko stopnjo, 33. člen ZDDPO-2 narekuje, da se ta presežni znesek pripozna kot odhodek v naslednjih davčnih obdobjih. Na Češkem je, v primeru pospešene amortizacije, najvišji znesek v drugem letu amortiziranja ter najnižji v zadnjem letu. Pri neenakomerni amortizaciji je znesek amortizacije najnižji v prvem letu amortiziranja in enak v preostalih letih. Obe amortizaciji sta davčno priznani.

Predpostavil sem, da so vsi prihodki in odhodki v letih 2023 in 2024 davčno priznani. Raziskovalno podjetje je v letu 2023 namenilo 600.000 EUR za raziskave in razvoj v obliki stroškov storitev in stroškov porabljenega materiala. V obeh državah znaša priznana davčna olajšava 100 % zneska. Davčna osnova v letu 2023 je v Sloveniji nižja za 45.000 EUR, za kolikor več je imela stroškov amortizacije. V letu 2023 je podjetje v Sloveniji plačalo 8.550 EUR manj DDPO kot podjetje na Češkem. V letu 2024 je podjetje namenilo več, in sicer 900.000 EUR, za raziskave in razvoj v enaki strukturi kot v letu 2023. Na Češkem je davčna osnova nižja za 12.250 EUR, za kolikor več na Češkem znaša strošek amortizacije. V Sloveniji, v drugem letu, ostaja priznana davčna olajšava nespremenjena v višini 100 % zneska, medtem ko se na Češkem poviša na 110 %. Razlog povišanja je, da stroški namenjeni raziskavam in razvoju aktualnega leta presegajo stroške preteklega leta, kar je pogoj, da se priznana davčna olajšava poviša za 10 % (34. člen ZDP in 55. člen ZDDPO-2).

Tabela 17: Davčni obračun za podjetje 1 – primerjava med državama

	Slovenija	Češka	Slovenija	Češka
<i>v EUR</i>	2023	2023	2024	2024
Davčno priznani prihodki	3.060.300	3.060.300	3.060.300	3.060.300
Davčni priznani odhodki	1.257.830	1.212.830	1.557.830	1.569.080
Davčna osnova pred olajšavami	1.802.470	1.847.470	1.502.470	1.491.220
Davčno priznane olajšave	600.000	600.000	900.000	990.000

se nadaljuje

Tabela 17: Davčni obračun za podjetje 1 – primerjava med državama (nad.)

Davčna osnova	1.202.470	1.247.470	602.470	501.220
Davek iz dobička (19 % oziroma 21 % in 22 %)	228.469	237.019	132.543	105.256

Vir: lastno delo.

Stopnja DDPO je bila v obeh državah v letu 2023 19 %. V letu 2024 se je zvišala in znaša 21 % na Češkem in 22 % v Sloveniji. Efektivna stopnja DDPO je v letu 2023 znašala 12,7 % v Sloveniji in 12,8 % na Češkem, v letu 2024 pa 8,8 % v Sloveniji in 7,1 % na Češkem. Kot opomba velja opozoriti, da znaša v Sloveniji najnižja efektivna stopnja na DDPO 7,03 % v letu 2023 in 8,14 % v letu 2024, saj lahko podjetja uveljavljajo davčne olajšave največ v višini 63 % davčne osnove. Skupno je raziskovalno podjetje na Češkem plačalo 18.737 EUR oziroma 5,2 % manj DDPO kot podjetje v Sloveniji. Glavni razliki v drugem letu, ki prispevajo k nižjemu plačilu DDPO, je 10 % višja priznana davčna olajšava za raziskave in razvoj na Češkem in 1 odstotno točko nižja stopnja DDPO.

V primeru, da bi Raziskovalno podjetje na Češkem uporabilo pospešeno amortizacijo, bi v obeh letih skupaj plačalo 10,4 % oziroma 37.525 EUR manj davka kot podjetje v Sloveniji. Razlog je, da uporaba pospešene amortizacije pomeni več stroškov v začetnih letih.

4.3.2 Obremenitev dela

V tabelah 18, 19 in 20 je opravljena primerjava obračuna plač med državama. Vsi zaposleni v Raziskovalnem podjetju so brez otrok in ne uveljavljajo nobene davčne olajšave razen splošne. Primerjavo sem naredil za zaposlenega z nizko, povprečno in visoko plačo, pri čemer visoka plača znaša štirikratnik povprečne. Strošek dela za nizko plačo znaša 1.547,11 EUR, za povprečno 2.578,52 EUR in za visoko 10.314,09 EUR. Po 130. členu Zakona o delovnih razmerjih (ZDR-1). Ur. l. RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16, 15/17 – odl. US, 22/19 – ZPosS, 81/19, 203/20 – ZIUPOPĐVE, 119/21 – ZČmIS-A, 202/21 – odl. US, 15/22, 54/22 – ZUPŠ-1, 114/23 in 136/23 – ZIUZDS je slovenski delodajalec dolžan povrniti stroške prehrane med delom ter stroške prevoza na delo in iz dela. Na Češkem zakonodaja takšne prakse ne predpisuje, povračilo stroškov med delom je stvar dobre volje vsakega delodajalca. Zaradi smiselnosti primerjave ta strošek ni upoštevan pri primerjavi obremenitve dela, prav tako to povračilo stroška ni davčno obremenjeno. Pri izračunu za Slovenijo prav tako nisem upošteval obveznega minimalnega regresa v višini minimalne plače, ki ga določa 131. člen ZDR-1 in je v letu 2024 znašal 1.253,9 EUR. Regres bi povečal končni strošek slovenskega delodajalca, a se ta, kakor to določa 44. člen ZDoh-2, do višine 100 % povprečne plače v Sloveniji, ne všteva v davčno osnovo in tako ni obdavčen ne s prispevki in ne z dohodnino. Češka zakonodaja ne pozna regresa ali temu podobnega obveznega izplačila.

Pri primerjavi med državama sem se namenoma osredotočil na izenačitev skupnih stroškov delodajalca in ne zgolj bruto zneska plače, saj je cilj primerjave prikazati, kakšen je celoten strošek delodajalca, primerjava davčne obremenitve in končno neto izplačilo delojemalcu. Bruto plača je v obeh državah dodatno obdavčena s prispevki za socialno varnost na podoben način. V Sloveniji se bruto plača poviša za dodatnih 16,1 %, medtem ko se na Češkem poviša za 33,8 %, da pridemo do skupnega stroška delodajalca. V Sloveniji je bil z letom 2024 uveden OZP v višini 35 EUR na mesec, ki je, kot je razvidno iz tabel obračunov plač, upoštevan pri izračunu. Razlika v načinu izračuna se pojavi pri dohodnini. V Sloveniji je davčna osnova obdavčena z dohodnino, ki se izračuna kot bruto znesek plače, zmanjšan za prispevke za socialno varnost in davčne olajšave. Stopnja dohodnine v letu 2024 znašala od 16 % do 50 %. Pri obračunu plač na Češkem je bila upoštevana splošna davčna olajšava, ki znižuje davčno obveznost. Davčna osnova je enaka bruto plači in je obdavčena po stopnji dohodnine 15 % ali 23 %. Izračun se nanaša na leto 2024.

Tabela 18 prikazuje primerjalni obračun plač med Slovenijo in Češko za nizko plačo v Raziskovalnem podjetju. Zaposlena oseba v Raziskovalnem podjetju stane delodajalca v obeh državah delodajalca mesečno 1.547,11 EUR, nima otrok in uveljavlja splošno davčno olajšavo. Tako delodajalčevi kot delojemalčevi prispevki za zaposlenega v Sloveniji znašajo 544,04 EUR, medtem ko na Češkem znašajo 524,95 EUR, kar je 19,1 EUR manj. Pri obračunu dohodnine je slovenski delavec obdavčen s 1. razredom s 16 % dohodnino na svojo davčno osnovo. Zaposleni na Češkem je obdavčen po stopnji 15 % na svojo bruto plačo. Dohodnina v Sloveniji znaša 93,82 EUR, kar je za 24,33 EUR več kot na Češkem, kjer znaša 69,49 EUR. Kljub temu, da je splošna davčna olajšava v Sloveniji višja, je zaradi drugačnega obračuna dohodnine češka olajšava v tem primeru ugodnejša, saj se uveljavlja kot znižanje dohodnine, medtem ko v Sloveniji olajšava zgolj znižuje davčno osnovo. Znižanje davka na Češkem je opisano nad tabelo 13. Neto izplačilo ob enakem strošku delodajalca z nizko plačo za zaposlenega brez otrok je na Češkem višje za 43,41 EUR oziroma 4,8 %.

Tabela 18: Primerjava obračuna plač med državama za nizko plačo za podjetje 1 v EUR

Podjetje 1: Nizka plača	Slovenija	Češka
Bruto znesek plače:	1.332,57	1.156,29
Splošna davčna olajšava:	416,67	103,95
Olajšava za otroka:	0,00	0,00
Bruto osnova za obračun prispevkov:	1.332,57	1.156,29
Delojemalčevi prispevki skupaj (22,1 % za SLO + 35 EUR OZP in 11,6 % za CZ):	329,50	134,13
Dohodninska osnova:	586,41	1.156,29
Dohodnina (16 % za SLO in 15 % za CZ):	93,82	69,49
Neto plača:	909,25	952,67
Delodajalčevi prispevki skupaj (16,1 % za SLO in 33,8 % za CZ):	214,54	390,83

se nadaljuje

*Tabela 18: Primerjava obračuna plač med državama za nizko plačo za podjetje 1 v EUR
(nad.)*

Skupni strošek delodajalca:	1.547,11	1.547,11
Letni strošek dela:	18.565,37	18.565,37
Skupni neto letni dohodek:	10.911,02	11.431,99

Vir: lastno delo.

Tabela 19 prikazuje primerjalni obračun plač med Slovenijo in Češko za povprečno plačo v Raziskovalnem podjetju. Povprečna plača je pridobljena s Statističnega urada Republike Slovenije (v nadaljevanju SURS) za leto 2024 in znaša 2.220,95 EUR. Zaposlena oseba v Raziskovalnem podjetju stane delodajalca v obeh državah mesečno 2.578,52 EUR, nima otrok in uveljavlja splošno davčno olajšavo. Tako delodajalčevi kot delojemalčevi prispevki za zaposlenega v Sloveniji znašajo 883,40 EUR, medtem ko na Češkem 874,92 EUR, kar je 8,48 EUR manj. Pri obračunu dohodnine je slovenski delavec obdavčen z osnovnim zneskom 116,73 EUR dohodnine. Poleg tega se za znesek, ki presega 729,58 EUR njegove neto davčne osnove, obračuna dodatna 26 % stopnja dohodnine. Zaposleni na Češkem je obdavčen s 15 % stopnjo dohodnine na svojo bruto plačo. Dohodnina v Sloveniji znaša torej 259,44 EUR, kar je za 74,32 EUR več kot na Češkem, kjer znaša 185,12 EUR. Neto izplačilo ob enakem strošku delodajalca za povprečno plačo zaposlenega brez otrok je na Češkem višje za 82,80 EUR oziroma 5,8 %.

Tabela 19: Primerjava obračuna plač med državama za povprečno plačo za podjetje 1 v EUR

Podjetje 1: Povprečna plača	Slovenija	Češka
Bruto znesek plače:	2.220,95	1.927,15
Splošna davčna olajšava:	416,67	103,95
Olajšava za otroka:	0,00	0,00
Bruto osnova za obračun prispevkov:	2.220,95	1.927,15
Delojemalčevi prispevki skupaj (22,1 % za SLO + 35 EUR OZP in 11,6 % za CZ):	525,83	223,55
Dohodninska osnova:	1.278,45	1.927,15
Dohodnina (26 % za SLO in 15 % za CZ):	259,44	185,12
Neto plača:	1.435,68	1.518,48
Delodajalčevi prispevki skupaj (16,1 % za SLO in 33,8 % za CZ):	357,57	651,38
Skupni strošek delodajalca:	2.578,52	2.578,52
Letni strošek dela:	30.942,28	30.942,28
Skupni neto letni dohodek:	17.228,16	18.221,71

Vir: lastno delo.

Tabela 20 prikazuje primerjalni obračun plač med Slovenijo in Češko za štirikratnik povprečne slovenske za leto 2024. Zaposlena oseba v Raziskovalnem podjetju stane delodajalca v obeh državah mesečno 10.314,09 EUR, nima otrok in uveljavlja splošno davčno olajšavo. Tako delodajalčevi kot delojemalčevi prispevki za zaposlenega v Sloveniji znašajo skupaj 3.428,61 EUR, medtem ko na Češkem znašajo 3.328,07 EUR, kar je 99,46 EUR manj. Pri obračunu dohodnine je slovenski delavec obdavčen z osnovnim zneskom 1.929,53 EUR dohodnine. Poleg tega se za znesek, ki presega 6.180,00 EUR njegove neto davčne osnove, obračuna 50 % stopnja dohodnine. Zaposleni na Češkem je obdavčen s 15 % stopnjo na svojo bruto plačo do 5.334,94 EUR in 23 % stopnjo nad tem zneskom. Dohodnina v Sloveniji znaša 2.073,94 EUR, kar je za 800,55 EUR več kot na Češkem, kjer znaša 1.273,39 EUR. Kljub višji stopnji delodajalčevih in delojemalčevih prispevkov, zaposleni na Češkem plača manj prispevkov. Razlog za to je t.i. »socialna kapica«, ki omejuje zgornjo mejo plačila prispevkov. Tako delodajalčevi kot delojemalčevi socialni prispevki nad bruto mesečnim zneskom 7.133,25 EUR niso več predmet obdavčitve, razen plačilo zdravstvenih prispevkov, ki niso omejeni. Neto izplačilo ob enakem strošku dela za visoko plačo zaposlenega brez otrok je na Češkem višje za 901,09 EUR oziroma 18,7 %.

Tabela 20: Primerjava obračuna plač med državama za visoko plačo za podjetje 1 v EUR

Podjetje 1: Visoka plača	Slovenija	Češka
Bruto znesek plače:	8.883,80	7.844,04
Splošna davčna olajšava:	416,67	103,95
Olajšava za otroka:	0,00	0,00
Bruto osnova za obračun prispevkov:	8.883,80	7.844,04
Delojemalčevi prispevki skupaj (22,1 % za SLO + 35 EUR OZP in 11,6 % za CZ):	1.998,32	858,02
Dohodninska osnova:	6.468,81	7.844,04
Dohodnina (50 % za SLO ter 15 % oziroma 23 % za CZ):	2.073,94	1.273,39
Neto plača:	4.811,54	5.712,63
Delodajalčevi prispevki skupaj (16,1 % za SLO in 33,8 % za CZ):	1.430,29	2.470,05
Skupni strošek delodajalca:	10.314,09	10.314,09
Letni strošek dela:	123.769,10	123.769,08
Skupni neto letni dohodek:	57.738,48	68.551,57

Vir: lastno delo.

4.4 Podjetje 2: Proizvodno podjetje

Hipotetično Proizvodno podjetje se ukvarja s proizvodnjo preprostih izdelkov in je v letih 2023 in 2024 investiralo v proizvodno opremo. Podjetje ima namen razširiti lastno proizvodnjo. Z enako visokimi prihodki in stroški posluje tako v Sloveniji kot na Češkem. Gre za identični podjetji, ki medsebojno nista lastniško povezani. Podjetje je v letih 2023 in

2024 ustvarilo letno 3 milijone evrov čistih prihodkov od prodaje. Podjetje je letu 2023 investiralo 1.000.000 EUR in v letu 2024 1.500.000 za nakup proizvodne opreme. Podjetje v Sloveniji koristi olajšavo za investiranje v višini 40 % zneska, medtem ko na Češkem takšne olajšave za investiranje ne poznajo. Proizvodno podjetje se po 55. člen-u ZGD-1 klasificira kot majhno podjetje.

4.4.1 Izkaz poslovnega izida in davčni obračun

Stroški dela so v obeh državah izenačeni. Družba zaposluje devet oseb z različnimi višinami plač, od nizke ter do štirikratnika povprečne slovenske plače v letu 2024. Stroške dela sem izenačil v obeh državah, da sem lahko primerjal davčno obremenitev plač podjetij ob enakih stroških dela ter primerjal neto izplačila. Ta primerjava je podrobneje predstavljena v poglavju 4.4.2. Proizvodno podjetje v letu 2023 kupi proizvodni stroj v višini 1.000.000 EUR in v letu 2024 dodaten proizvodni stroj v višini 1.500.000 EUR. Amortizacijska doba obeh strojev znaša pet let, preostala vrednost je enaka 0 EUR. V Sloveniji je po 33. členu ZDDPO-2 najvišja dovoljena stopnja amortizacije za opremo, vozila in mehanizacijo 20 %. Davčna amortizacija je enakomerna skozi vsa leta, v letu 2023 znaša 200.000 EUR in v letu 2024 500.000 EUR. Konec leta 2024 znaša preostala vrednost prvega stroja v bilanci stanja 600.000 EUR, amortiziranega je bilo torej 40 %. Vrednost drugega stroja v bilanci stanja znaša 1.200.000, amortiziranega je bilo 20%. Na Češkem amortizacija stroja spada (glej tabelo 5) v drugo amortizacijsko skupino. Podjetje po lastni volji izbere način amortiziranja. V dotičnem primeru lahko podjetje izbere med:

- Neenakomerno amortizacijo, ki znaša v prvem letu amortiziranja 11 % ter v naslednjih štirih letih po 22,25 % letno. Glej tabelo 5.
- Pospešeno amortizacijo pri čemer znaša koeficient v prvem letu amortiziranja 5 in v naslednjih letih 6. Glej tabelo 7.

V tabeli 21 je za Češko uporabljena neenakomerna amortizacija, kjer znesek v letu 2023 znaša 110.000 EUR in 387.500 EUR v letu 2024. Konec leta 2024 znaša preostala vrednost prvega stroja v bilanci stanja 667.500 EUR, amortiziranega je bilo 33,3 %. Vrednost drugega stroja v bilanci stanja znaša 1.335.000, amortiziranega je bilo 11 %. Glej tudi tabelo 22.

Tabela 21: Izkaz poslovnega izida podjetje 2 – primerjava med državama

	Slovenija	Češka	Slovenija	Češka
<i>v EUR</i>	2023	2023	2024	2024
Čisti prihodki od prodaje	3.000.000	3.000.000	3.000.000	3.000.000
Spremem. vred. zalog proizv. in ned. Proizv.	50.000	50.000	50.000	50.000
Drugi posl. prihodki (s prevr. posl. prih.)	0	0	0	0
Kosmati donos od poslovanja	3.050.000	3.050.000	3.050.000	3.050.000

se nadaljuje

Tabela 21: Izkaz poslovnega izida podjetje 2 – primerjava med državama (nad.)

Stroški blaga, materiala in storitev	600.000	600.000	900.000	900.000
Nab. vrednost prod. blaga in mat. ter stroški porab. mat.	300.000	300.000	450.000	450.000
Stroški storitev	300.000	300.000	450.000	450.000
Stroški dela	519.830	519.830	519.830	519.830
Stroški plač	519.830	519.830	519.830	519.830
Drugi stroški dela	0	0	0	0
Odpisi vrednosti	200.000	110.000	500.000	387.500
Amortizacija	200.000	110.000	500.000	387.500
Drugi poslovni odhodki	20.000	20.000	20.000	20.000
Poslovni izid iz poslovanja	1.710.170	1.800.170	1.110.170	1.222.670
Finančni prihodki iz deležev	0	0	0	0
Finančni prihodki iz danih posojil	0	0	0	0
Finančni prihodki iz poslovnih terjatev	300	300	300	300
Finančni odhodki iz oslabitve in odpisov fin. naložb	0	0	0	0
Finančni odhodki iz finančnih obveznosti	2.000	2.000	2.000	2.000
Finančni odhodki iz poslovnih obveznosti	1.000	1.000	1.000	1.000
Drugi prihodki	10.000	10.000	10.000	10.000
Drugi odhodki	15.000	15.000	15.000	15.000
Celotni poslovni izid	1.702.470	1.792.470	1.102.470	1.214.970
Davek na dobiček	247.469	340.569	110.543	255.144
Odloženi davki	0	0	0	0
Čisti poslovni izid obračunskega obdobja	1.455.001	1.451.901	991.926	959.826

Vir: lastno delo.

V primeru, da bi podjetje uporabilo pospešeno amortizacijo, bi ta znašala v letu 2023 200.000 EUR in 620.000 EUR v letu 2024, skupno 820.000 EUR. V tem primeru bi bilo v dveh letih amortiziranega 48 % prvega proizvodnega stroja in 20 % drugega proizvodnega stroja. Ta izbira amortizacije je najugodnejša za podjetja, ki želijo uveljavljati večji znesek amortizacije večji v začetnih letih ter manjši znesek v preostalih letih. Pospešeno amortizacijo za leto 2023 sem izračunal tako, da sem delil 1.000.000 s koeficientom v prvem letu amortiziranja, ki znaša 5. Tako sem prišel do zneska 200.000. Od drugega leta dalje se uporablja drugačna formula, ki je dvakratnik preostale vrednosti, deljen z razliko med koeficientom preostalih let amortizacije in številom let že pretečene amortizacije. Tako sem za izračun v letu 2024 delil 1.600.000 s 5 in prišel do zneska 320.000. Ker podjetje 2 v drugem letu kupi še dodaten proizvodni stroj v znesku 1.500.000 prištejemo znesku 320.000 še količnik med 1.500.000 in 5, ki znaša 300.000. Skupno torej 620.000.

Tabela 22: Primerjava vrst davčnih amortizacij v EUR

Vrste davčne amortizacije	2023	2024	2025	2026	2027
Enakomerna	200.000	500.000	500.000	500.000	500.000
Neenakomerna	110.000	387.500	556.250	556.250	556.250
Pospešena	200.000	620.000	720.000	520.000	320.000

Vir: lastno delo.

Kot že omenjeno so v Sloveniji podjetja omejena z najvišjimi davčno priznanimi stopnjami amortizacije. V izračunanem primeru ta znaša 20 % za proizvodni stroj. V primeru, da bi obračunana amortizacija presegla najvišjo predpisano amortizacijsko stopnjo, 33. člen ZDDPO-2 narekuje, da se ta presežni znesek pripozna kot odhodek v naslednjih davčnih obdobjih. Na Češkem je, v primeru pospešene amortizacije, najvišji znesek v drugem letu amortiziranja ter najnižji v zadnjem letu. Pri neenakomerni amortizaciji je znesek amortizacije najnižji v prvem letu amortiziranja in enak v preostalih letih. Obe amortizaciji sta davčno priznani.

Predpostavil sem, da so vsi prihodki in odhodki v letih 2023 in 2024 davčno priznani. Obe Proizvodni podjetji sta v letu 2023 investirali 1.000.000 EUR in 1.500.000 EUR v letu 2024 za nakup novega proizvodnega stroja. V Sloveniji je priznana davčna olajšava za investiranje v osnovna sredstva v višini 40 % zneska vrednosti, medtem ko na Češkem takšne olajšave podjetja ne morejo uveljavljati. Davčna osnova v letu 2023 je v Sloveniji za 490.000 EUR nižja kot na Češkem. Slovenija je imela za 90.000 EUR nižje stroške amortizacije in uveljavljeno davčno olajšavo v višini 400.000 EUR. V letu 2023 je podjetje v Sloveniji plačalo 93.100 EUR oziroma 27 % manj DDPO kot podjetje na Češkem. V letu 2024 je podjetje v Sloveniji plačalo 144.600 EUR oziroma 57 % manj DDPO kot podjetje na Češkem. Podjetje v Sloveniji je v letih 2023 in 2024 uveljavilo skupaj za 1.000.000 EUR davčnih olajšav, podjetje na Češkem pa 0 EUR.

Tabela 23: Davčni obračun za podjetje 2 – primerjava med državama

	Slovenija	Češka	Slovenija	Češka
<i>v EUR</i>	2023	2023	2024	2024
Davčno priznani prihodki	3.060.300	3.060.300	3.060.300	3.060.300
Davčni priznani odhodki	1.357.830	1.267.830	1.957.830	1.845.330
Davčna osnova pred olajšavami	1.702.470	1.792.470	1.102.470	1.214.970
Davčno priznane olajšave	400.000	0,0	600.000	0,0
Davčna osnova	1.302.470	1.792.470	502.470	1.214.970
Davek iz dobička (19 % oziroma 21 % in 22 %)	247.469	340.569	110.543	255.144

Vir: lastno delo.

Stopnja DDPO je bila v obeh državah leta 2023 19 %. V letu 2024 se poviša in znaša 21 % na Češkem in 22 % v Sloveniji. Efektivna stopnja DDPO je v letu 2023 znašala 14,5 % v Sloveniji in 19,0 % na Češkem, v letu 2024 pa 10 % v Sloveniji in 21 % na Češkem. Velja opozoriti, da znaša v Sloveniji najnižja efektivna stopnja DDPO 7,03 % v letu 2023 in 8,14 % v letu 2024, saj lahko slovenska podjetja uveljavljajo davčne olajšave največ v višini 63 % davčne osnove. Podjetje na Češkem je v obeh letih plačalo 66,4 % oziroma 237.700 EUR več DDPO kot podjetje v Sloveniji.

Glavna razlika v obeh letih, za višje plačilo davka, je neobstoječa davčna olajšava za investiranje na Češkem. Kljub temu, da je v Sloveniji stopnja DDPO v letu 2024 višja za 1 % točko. V primeru, da bi Proizvodno podjetje na Češkem uporabilo pospešeno amortizacijo, bi v obeh letih skupaj plačalo 48,0 % oziroma 171.775 EUR več davka kot podjetje v Sloveniji, saj uporaba pospešene amortizacije, v začetnih letih, upošteva večji delež amortizacije sredstva.

4.4.2 Obremenitev dela

V tabelah 24, 25 in 26 je opravljena primerjava obračuna plač med državama. Vsi zaposleni v Proizvodnem podjetju imajo enega otroka, za katerega uveljavljajo olajšavo za vzdrževanega otroka in splošno davčno olajšavo. Primerjava je narejena za zaposlenega z nizko, povprečno in visoko plačo, pri čemer visoka plača znaša štirikratnik povprečne. Strošek dela za nizko plačo znaša 1.547,11 EUR, za povprečno 2.578,52 EUR in za visoko 10.314,09 EUR. Predpostavke Proizvodnega podjetja so identične predpostavkam Raziskovalnega podjetja. Glej poglavje 4.3.2.

Pri primerjavi med državama je izenačen strošek dela in ne bruto plače, ravno zaradi različnih delodajalčevih prispevkov. V Sloveniji je bruto plača obdavčena z 16,1 % stopnjo prispevkov, medtem ko ta na Češkem znaša 33,8 %. Razlika v načinu izračuna se pojavi pri dohodnini. V Sloveniji je davčna osnova obdavčena z dohodnino, ki se izračuna kot bruto znesek plače, zmanjšan za prispevke za socialno varnost in davčne olajšave. Na Češkem je davčna osnova enaka bruto znesku plače. Priznane davčne olajšave se nato odštejejo od že izračunanega zneska dohodnine. Izračun se nanaša na leto 2024.

Tabela 24 prikazuje primerjalni obračun plač med Slovenijo in Češko za nizko plačo v Proizvodnem podjetju. Zaposlena oseba v Proizvodnem podjetju v obeh državah delodajalca stane mesečno 1.547,11 EUR. Ima enega vzdrževanega otroka, za katerega uveljavlja davčno olajšavo. Tako delodajalčevi kot delojemalčevi prispevki za zaposlenega v Sloveniji znašajo 544,04 EUR, medtem ko na Češkem znašajo 524,95 EUR, kar je 19,1 EUR manj. Upoštewane davčne olajšave, tako v Sloveniji kot na Češkem, na izračun prispevkov nimajo vpliva. Pri obračunu dohodnine je slovenski delavec obdavčen po 1. razredu s 16 % dohodnino na svojo davčno osnovo. Zaposleni na Češkem je obdavčen po stopnji 15 % dohodnine na svojo bruto plačo. Dohodnina v Sloveniji znaša 57,85 EUR, kar je za 39,61 EUR več kot na Češkem, kjer znaša 18,24 EUR. Kljub temu, da je splošna davčna olajšava

v Sloveniji višja, je zaradi drugačnega obračuna dohodnine češka olajšava v tem primeru ugodnejša, saj se ta odšteje neposredno od že obračunane dohodnine, medtem ko v Sloveniji olajšava zgolj znižuje davčno osnovo. Neto izplačilo ob enakem strošku delodajalca za nizko plačo za zaposlenega z enim vzdrževanim otrokom je na Češkem višje za 58,69 EUR oziroma 6,2 %.

Tabela 24: Primerjava obračuna plač med državama za nizko plačo z enim otrokom za podjetje 2 v EUR

Podjetje 2: Nizka plača in 1 otrok	Slovenija	Češka
Bruto znesek plače:	1.332,57	1.156,29
Splošna davčna olajšava:	416,67	103,95
Olajšava za otroka (1):	224,83	51,25
Bruto osnova za obračun prispevkov:	1.332,57	1.156,29
Delojemalčevi prispevki skupaj (22,1 % za SLO + 35 EUR OZP in 11,6 % za CZ):	329,50	134,13
Dohodninska osnova:	361,58	1.156,29
Dohodnina (16 % za SLO in 15 % za CZ):	57,85	18,24
Neto plača:	945,22	1.003,92
Delodajalčevi prispevki skupaj (16,1 % za SLO in 33,8 % za CZ):	214,54	390,83
Skupni strošek delodajalca:	1.547,11	1.547,11
Letni strošek dela:	18.565,37	18.565,37
Skupni neto letni dohodek:	11.342,66	12.046,99

Vir: lastno delo.

Tabela 25 prikazuje primerjalni obračun plač med Slovenijo in Češko za povprečno plačo v Proizvodnem podjetju. Povprečna plača je pridobljena s podatki SURS-a za leto 2024 in znaša 2.220,95 EUR. Zaposlena oseba v proizvodnem podjetju stane delodajalca v obeh državah mesečno 2.578,52 EUR. Ima enega vzdrževanega otroka, za katerega uveljavlja davčno olajšavo. Tako delodajalčevi kot delojemalčevi prispevki za zaposlenega v Sloveniji znašajo 883,40 EUR, medtem ko na Češkem znašajo 874,92 EUR, kar je 8,48 EUR manj. Pri obračunu dohodnine je slovenski delavec obdavčen z 116,73 EUR dohodnine. Poleg tega se za znesek, ki presega 729,58 EUR njegove neto davčne osnove, obračuna dodatna 26 % stopnja dohodnine. Zaposleni na Češkem je obdavčen s 15 % stopnjo dohodnine na njegovo bruto plačo. Dohodnina v Sloveniji znaša 200,98 EUR, kar je za 67,11 EUR več kot na Češkem, kjer znaša 133,87 EUR. Neto izplačilo ob enakem strošku delodajalca za povprečno plačo za zaposlenega z enim otrokom je na Češkem višje za 75,59 EUR oziroma 5,1 %. To kaže na ugodnejšo davčno obravnavo na Češkem, kar prispeva k višjemu neto dohodku zaposlenega. Primerjava potrjuje pomembnost davčne politike pri določanju neto prejemkov zaposlenih.

Tabela 25: Primerjava obračuna plač med državama za povprečno plačo z enim otrokom za podjetje 2 v EUR

Podjetje 2: Povprečna plača in 1 otrok	Slovenija	Češka
Bruto znesek plače:	2.220,95	1.927,15
Splošna davčna olajšava:	416,67	103,95
Olajšava za otroka (1):	224,83	51,25
Bruto osnova za obračun prispevkov:	2.220,95	1.927,15
Delojemalčevi prispevki skupaj (22,1 % za SLO + 35 EUR OZP in 11,6 % za CZ):	525,83	223,55
Dohodninska osnova:	1.053,62	1.927,15
Dohodnina (26 % za SLO in 15 % za CZ):	200,98	133,87
Neto plača:	1.494,14	1.569,73
Delodajalčevi prispevki skupaj (16,1 % za SLO in 33,8 % za CZ):	357,57	651,38
Skupni strošek delodajalca:	2.578,52	2.578,52
Letni strošek dela:	30.942,28	30.942,28
Skupni neto letni dohodek:	17.929,68	18.836,71

Vir: lastno delo.

Tabela 26 prikazuje primerjalni obračun plač med Slovenijo in Češko, ki je štirikratnik povprečne plače v Sloveniji za leto 2024. Zaposlena oseba v proizvodnem podjetju stane delodajalca v obeh državah mesečno 10.314,09 EUR. Ima enega vzdrževanega otroka, za katerega uveljavlja davčno olajšavo. Tako delodajalčevi kot delojemalčevi prispevki za zaposlenega v Sloveniji znašajo skupaj 3.428,61 EUR, medtem ko na Češkem znašajo 3.328,07 EUR, kar je 99,46 EUR manj. Pri obračunu dohodnine je slovenski delavec obdavčen z osnovnim zneskom 1.929,53 EUR dohodnine. Dodatno se za znesek, ki presega 6.180,00 EUR njegove neto davčne osnove, obračuna še 50 % stopnja dohodnine. Zaposleni na Češkem je obdavčen s 15 % stopnjo na svojo bruto plačo do 5.334,94 EUR in 23 % stopnjo nad tem zneskom. Dohodnina v Sloveniji znaša 1.961,52 EUR, kar je za 739,38 EUR več kot na Češkem, kjer znaša 1.222,14 EUR. Kljub višji stopnji delodajalčevih in delojemalčevih prispevkov zaposleni na Češkem plača manj prispevkov. Razlog za to je t.i. »socialna kapica«, ki omejuje zgornjo mejo plačila prispevkov. Tako delodajalčevi kot delojemalčevi socialni prispevki nad bruto mesečnim zneskom 7.133,25 EUR niso več predmet obdavčitve, razen plačila zdravstvenih prispevkov, ki niso omejeni. Neto izplačilo ob enakem strošku dela za visoko plačo zaposlenega z enim vzdrževanim otrokom je na Češkem višje za 839,92 EUR oziroma 17,1 %. To kaže, da »socialna kapica« pomembno vpliva na višino neto prejemkov, zlasti pri visoko plačanih delovnih mestih. Primerjava izpostavlja, kako lahko razlike v davčni politiki in socialnih prispevkih vplivajo na konkurenčnost trga dela.

Tabela 26: Primerjava obračuna plač med državama za visoko plačo z enim otrokom za podjetje 2 v EUR

Podjetje 2: Visoka plača in 1 otrok	Slovenija	Češka
Bruto znesek plače:	8.883,80	7.844,04
Splošna davčna olajšava:	416,67	103,95
Olajšava za otroka (1):	224,83	51,25
Bruto osnova za obračun prispevkov:	8.883,80	7.844,04
Delojemalčevi prispevki skupaj (22,1 % za SLO + 35 EUR OZP in 11,6 % za CZ):	1.998,32	858,02
Dohodninska osnova:	6.243,98	7.844,04
Dohodnina (50 % za SLO ter 15 % oziroma 23 % za CZ):	1.961,52	1.222,14
Neto plača:	4.923,96	5.763,88
Delodajalčevi prispevki skupaj (16,1 % za SLO in 33,8 % za CZ):	1.430,29	2.470,05
Skupni strošek delodajalca:	10.314,09	10.314,09
Letni strošek dela:	123.769,10	123.769,08
Skupni neto letni dohodek:	59.087,52	69.166,52

Vir: lastno delo.

4.5 Podjetje 3: Storitveno podjetje

Hipotetično Storitveno podjetje se ukvarja s poslovnim svetovanjem. Najema poslovne prostore, katerih vrednost pravice do uporabe sredstev na dan 1.1.2023 znaša 10.000.000 EUR. Najem je pripoznan kot sredstvo in se amortizira. Podjetje v obeh državah posluje z enako visokimi prihodki in stroški, gre za identični podjetji, ki nista medsebojno lastniško povezani. V letih 2023 in 2024 je podjetje letno ustvarilo 3 milijone evrov čistih prihodkov od prodaje. Storitveno podjetje se po 55. člen-a ZGD-1 klasificira kot majhno podjetje.

4.5.1 Izkaz poslovnega izida in davčni obračun

Stroški dela so v obeh državah izenačeni. Družba zaposluje devet oseb z različno visokimi plačami, od nizke ter do štirikratnika povprečne slovenske plače v letu 2024. Stroške dela sem izenačil v obeh državah, da sem lahko primerjal davčno obremenjenost plač podjetij ob enakih stroških dela ter primerjal neto izplačila. Ta primerjava je podrobneje predstavljena v poglavju 4.5.2.

Storitveno podjetje najema poslovne prostore, katerih vrednost pravice do uporabe sredstev znaša 10.000.000 EUR. Ta najem se amortizira skladno z najvišjimi dovoljenimi davčnimi stopnjami v obeh državah. Maksimalna amortizacija stavbe v Sloveniji po 33. členu ZDDPO-2 za gradbene objekte, vključno z deli naložbenih nepremičnin, znaša 3% letno. Davčna amortizacija je enakomerna skozi vsa leta in znaša v letih 2023 in 2024 letno 300.000

EUR. Na Češkem amortizacija pravice do uporabe sredstev spada v peto amortizacijsko skupino (glej tabelo 5), kjer znaša amortizacija v prvem letu 1,02 % vrednosti in 2,02 % v naslednjih letih. Podjetje po lastni volji izbere način amortiziranja. V dotičnem primeru lahko podjetje izbira med:

- Neenakomerno amortizacijo, ki znaša v prvem letu prvem letu amortiziranja 1,02 % ter v naslednjih letih po 2,02 % letno. 2. Glej tabelo 5.
- Pospešeno amortizacijo, pri čemer znaša koeficient v prvem letu amortiziranja 50 in v naslednjih letih 51. Glej tabelo 7.

V tabeli 27 je uporabljena neenakomerna amortizacija, kjer znesek amortizacije v letu 2023 znaša 102.000 EUR in 202.000 EUR v letu 2024, skupno 304.000 EUR. Glej tudi tabelo 28.

Tabela 27: Izkaz poslovnega izida podjetje 3 – primerjava med državama

	Slovenija	Češka	Slovenija	Češka
<i>v EUR</i>	2023	2023	2024	2024
Čisti prihodki od prodaje	3.000.000	3.000.000	3.000.000	3.000.000
Spremem. vred. zalog proizv. in ned. Proizv.	50.000	50.000	50.000	50.000
Drugi posl. prihodki (s prevredn. posl. prih.)	0	0	0	0
Kosmati donos od poslovanja	3.050.000	3.050.000	3.050.000	3.050.000
Stroški blaga, materiala in storitev	600.000	600.000	900.000	900.000
Nab. vrednost prod. blaga in mat. ter stroški porab. mat.	300.000	300.000	450.000	450.000
Stroški storitev	300.000	300.000	450.000	450.000
Stroški dela	519.830	519.830	519.830	519.830
Stroški plač	519.830	519.830	519.830	519.830
Drugi stroški dela	0	0	0	0
Odpisi vrednosti	300.000	102.000	300.000	202.000
Amortizacija	300.000	102.000	300.000	202.000
Drugi poslovni odhodki	20.000	20.000	20.000	20.000
Poslovni izid iz poslovanja	1.610.170	1.808.170	1.310.170	1.408.170
Finančni prihodki iz deležev	0	0	0	0
Finančni prihodki iz danih posojil	0	0	0	0
Finančni prihodki iz poslovnih terjatev	300	300	300	300
Finančni odhodki iz oslabitve in odpisov fin. naložb	0	0	0	0
Finančni odhodki iz finančnih obveznosti	2.000	2.000	2.000	2.000
Finančni odhodki iz poslovnih obveznosti	1.000	1.000	1.000	1.000
Drugi prihodki	10.000	10.000	10.000	10.000
Drugi odhodki	15.000	15.000	15.000	15.000

se nadaljuje

Tabela 27: Izkaz poslovnega izida podjetje 3 – primerjava med državama (nad.)

Celotni poslovni izid	1.602.470	1.800.470	1.302.470	1.400.470
Davek na dobiček	304.469	342.089	286.543	294.099
Odloženi davki	0	0	0	0
Čisti poslovni izid obračunskega obdobja	1.298.001	1.458.381	1.015.926	1.106.371

Vir: lastno delo.

V primeru, da bi podjetje uporabilo pospešeno amortizacijo, bi amortizacija v letu 2023 znašala 200.000 EUR in 392.000 EUR v letu 2024, skupno 592.000 EUR.

Pospešeno amortizacijo za leto 2023 sem izračunal tako, da sem delil 10.000.000 s koeficientom v prvem letu amortiziranja, ki znaša 50. Tako sem prišel do zneska 200.000. Od drugega leta dalje se uporablja drugačna formula, ki je dvakratnik preostale vrednosti, deljen z razliko med koeficientom preostalih let amortizacije in številom let že pretečene amortizacije. Tako sem za izračun v letu 2024 delil 19.600.000 s 50 in prišel do zneska 392.000.

Tabela 28: Primerjava vrst davčnih amortizacij v EUR

Vrste davčne amortizacije	2023	2024	2025	2026	2027
Enakomerna	300.000	300.000	300.000	300.000	300.000
Neenakomerna	102.000	202.000	202.000	202.000	202.000
Pospešena	200.000	392.000	384.000	376.000	368.000

Vir: lastno delo.

Kot že omenjeno so v Sloveniji podjetja omejena z najvišjimi davčno priznanimi stopnjami amortizacije. V našem primeru ta znaša 3 % za poslovne prostore. V primeru, da bi obračunana amortizacija presegla najvišjo predpisano amortizacijsko stopnjo, 33. člen ZDDPO-2 narekuje, da se ta presežni znesek pripozna kot odhodek v naslednjih davčnih obdobjih. Na Češkem je, v primeru pospešene amortizacije, najvišji znesek v drugem letu amortiziranja ter najnižji v zadnjem letu. Pri neenakomerni amortizaciji je znesek amortizacije najnižji v prvem letu amortiziranja in enak v preostalih letih

Predpostavil sem, da so vsi prihodki kot odhodki v letih 2023 in 2024 davčno priznani. Storitveno podjetje ne uveljavlja nobene davčne olajšave. Razliko v davčni osnovi predstavlja razlika v vrsti davčno priznane amortizacije med državama. Davčna osnova v letu 2023 je v Sloveniji nižja za 198.000 EUR, za kolikor več je to podjetje imelo stroškov amortizacije. V letu 2023 je podjetje v Sloveniji plačalo 37.620 EUR oziroma 11 % manj DDPO kot podjetje na Češkem. V letu 2024 je podjetje v Sloveniji plačalo 7.550 EUR

oziroma 3 % manj DDPO kot podjetje na Češkem. V letih 2023 in 2024 je podjetje v Sloveniji plačalo skupaj za 45.175 EUR oziroma 7,1 % manj davka kot podjetje na Češkem.

Tabela 29: Davčni obračun za podjetje 3 – primerjava med državama

	Slovenija	Češka	Slovenija	Češka
<i>v EUR</i>	2023	2023	2024	2024
Davčno priznani prihodki	3.060.300	3.060.300	3.060.300	3.060.300
Davčni priznani odhodki	1.457.830	1.259.830	1.757.830	1.659.830
Davčna osnova pred olajšavami	1.602.470	1.800.470	1.302.470	1.400.470
Davčno priznane olajšave	0	0	0	0
Davčna osnova	1.602.470	1.800.470	1.302.470	1.400.470
Davek iz dobička (19 % oziroma 21 % in 22 %)	304.469	342.089	286.543	294.099

Vir: lastno delo.

Stopnja DDPO je bila v obeh državah v letu 2023 19 %. V letu 2024 se poviša in znaša 21 % na Češkem in 22 % v Sloveniji. Efektivna davčna stopnja DDPO je v obeh letih v obeh državah enaka nominalnim stopnjam, saj podjetji nista uveljavljali davčnih olajšav. V primeru, da bi Storitveno podjetje na Češkem uporabilo pospešeno amortizacijo, bi v obeh letih skupaj plačalo 13.345 EUR oziroma 2,3 % manj davka kot podjetje v Sloveniji. Uporaba pospešene amortizacije v prvih treh letih upošteva večji delež amortizacije sredstva kot enakomerna amortizacija.

4.5.2 Obremenitev dela

V tabelah 30, 31 in 32 je opravljena primerjava obračuna plač med državama. Zaposleni v Storitvenem podjetju imajo vsak 2 otroka, za katera uveljavljajo olajšavo za vzdrževana otroka in prav tako uveljavljajo splošno davčno olajšavo. Primerjavo sem naredil za zaposlenega z nizko, povprečno in visoko plačo, ki znaša štirikratnik povprečne. Strošek dela za nizko plačo znaša 1.547,11 EUR, za povprečno 2.578,52 EUR in za visoko 10.314,09 EUR. Uporabljene predpostavke za podjetje 3 so identične tistim pri podjetju 1, glej poglavje 4.3.2. Bruto plača je v obeh državah dodatno obremenjena s prispevki za socialno varnost na podoben način. V Sloveniji se bruto plača poveča za dodatnih 16,1 %, medtem ko se na Češkem poveča za 33,8 %, da pridemo do skupnega stroška delodajalca. Razlika v načinu izračuna se pojavi pri dohodnini. V Sloveniji je davčna osnova obdavčena z dohodnino, ki se izračuna kot bruto znesek plače, zmanjšan za prispevke za socialno varnost in davčne olajšave. Na Češkem je davčna osnova enaka bruto znesku plače. Priznane davčne olajšave se nato odštejejo od že izračunanega zneska dohodnine. Izračun se nanaša na leto 2024.

Tabela 30 prikazuje primerjalni obračun plač med Slovenijo in Češko za nizko plačo v Storitvenem podjetju. Zaposlena oseba v Storitvenem podjetju stane delodajalca v obeh državah mesečno 1.547,11 EUR in ima dva vzdrževana otroka, za katera uveljavlja davčno

olajšavo. Tako delodajalčevi kot delojemalčevi prispevki za zaposlenega v Sloveniji znašajo 544,04 EUR, medtem ko na Češkem znašajo 524,95 EUR, kar je 19,1 EUR manj. Pri obračunu dohodnine je slovenski delavec obdavčen po 1. razredu s 16 % stopnjo na svojo davčno osnovo. Zaposleni na Češkem je obdavčen s 15 % stopnjo na svojo bruto plačo. Dohodnina v Sloveniji znaša 18,74 EUR, kar je za 76,09 EUR več kot na Češkem, kjer znaša negativnih 57,35 EUR. To predstavlja t. i. davčni bonus, ki je zaposlenemu povrnjen, kadar davčne olajšave v obliki davčnih znižanj presegajo davčne obveznosti. Po slovenski zakonodaji takšen primer ni mogoč, saj je dohodnina vedno enaka ali višja od 0 EUR. Kljub temu da je splošna davčna olajšava v Sloveniji višja, je zaradi drugačnega obračuna dohodnine češka olajšava v tem primeru ugodnejša, saj se odšteje neposredno od že obračunane dohodnine, v nasprotju s slovenskim obračunom, kjer olajšava zgolj znižuje davčno osnovo. Neto izplačilo ob enakem strošku dela za nizko plačo za zaposlenega z dvema otrokoma je na Češkem višje za 95,17 EUR oziroma 9,7 %.

Tabela 30: Primerjava obračuna plač med državama za nizko plačo z dvema otrokoma za podjetje 3 v EUR

Podjetje 3: Nizka plača in 2 otroka	Slovenija	Češka
Bruto znesek plače:	1.332,57	1.156,29
Splošna davčna olajšava:	416,67	103,95
Olajšava za otroka (2)	469,25	126,84
Bruto osnova za obračun prispevkov:	1.332,57	1.156,29
Delojemalčevi prispevki skupaj (22,1 % za SLO + 35 EUR OZP in 11,6 % za CZ):	329,50	134,13
Dohodninska osnova:	117,16	1.156,29
Dohodnina (16 % za SLO in 15 % za CZ):	18,74	-57,35
Neto plača:	984,33	1.079,51
Delodajalčevi prispevki skupaj (16,1 % za SLO in 33,8 % za CZ):	214,54	390,83
Skupni strošek delodajalca:	1.547,11	1.547,11
Letni strošek dela:	18.565,37	18.565,37
Skupni neto letni dohodek:	11.811,98	12.954,07

Vir: lastno delo.

Tabela 31 prikazuje primerjalni obračun plač med Slovenijo in Češko za povprečno plačo v Storitvenem podjetju. Povprečna plača je pridobljena SURS-a za leto 2024 in znaša 2.220,95 EUR. Zaposlena oseba v Storitvenem podjetju stane delodajalca v obeh državah mesečno 2.578,52 EUR in ima dva vzdrževanega otroka, za katerega uveljavlja davčno olajšavo. Tako delodajalčevi kot delojemalčevi prispevki za zaposlenega v Sloveniji znašajo 883,40 EUR, medtem ko na Češkem znašajo 874,92 EUR, kar je 8,48 EUR manj. Pri obračunu dohodnine je slovenski delavec obdavčen z 116,73 EUR dohodnine. Polega tega se za znesek, ki presega 729,58 EUR njegove neto davčne osnove, obračuna dodatna 26 % stopnja dohodnina. Zaposleni na Češkem je obdavčen s 15 % stopnjo na njegovo bruto plačo. Dohodnina v

Sloveniji znaša 137,43 EUR, kar je za 79,15 EUR več kot na Češkem, kjer znaša 58,28 EUR. Neto izplačilo ob enakem strošku delo za povprečno plačo za zaposlenega z dvema otrokoma je na Češkem višje za 87,63 EUR oziroma 5,6 %.

Tabela 31: Primerjava obračuna plač med državama za povprečno plačo z dvema otrokoma za podjetje 3 v EUR

Podjetje 3: Povprečna plača in 2 otroka	Slovenija	Češka
Bruto znesek plače:	2.220,95	1.927,15
Splošna davčna olajšava:	416,67	103,95
Olajšava za otroka (2)	469,25	126,84
Bruto osnova za obračun prispevkov:	2.220,95	1.927,15
Delojemalčevi prispevki skupaj (22,1 % za SLO + 35 EUR OZP in 11,6 % za CZ):	525,83	223,55
Dohodninska osnova:	809,20	1.927,15
Dohodnina (26 % za SLO in 15 % za CZ):	137,43	58,28
Neto plača:	1.557,69	1.645,32
Delodajalčevi prispevki skupaj (16,1 % za SLO in 33,8 % za CZ):	357,57	651,38
Skupni strošek delodajalca:	2.578,52	2.578,52
Letni strošek dela:	30.942,28	30.942,28
Skupni neto letni dohodek:	18.692,28	19.743,79

Vir: lastno delo.

Tabela 32 prikazuje primerjalni obračun plač med Slovenijo in Češko za štirikratnik povprečne plače v Sloveniji za leto 2024. Zaposlena oseba v Storitvenem podjetju stane delodajalca, v obeh državah, mesečno 10.314,09 EUR in ima dva vzdrževana otroka, za katera uveljavlja olajšavo. Tako delodajalčevi kot delojemalčevi prispevki za zaposlenega v Sloveniji znašajo 3.428,61 EUR, medtem ko na Češkem znašajo 3.328,07 EUR, kar je 100,54 EUR manj. Pri obračunu dohodnine je slovenski delavec obdavčen z 1.193,08 EUR dohodnine. Poleg tega se za znesek, ki presega 4.291,67 EUR njegove neto davčne osnove, obračuna dodatna 39 % stopnja dohodnine. Zaposleni na Češkem je obdavčen s 15 % stopnjo na njegovo bruto plačo do 5.334,94 oziroma s 23 % stopnjo dohodnine nad tem zneskom. Znesek dohodnine v Sloveniji znaša 1.859,16 EUR, kar je za 812,79 EUR več kot na Češkem, kjer znaša 1.146,91 EUR. Kljub višji stopnji delodajalčevih in delojemalčevih prispevkov, zaposleni na Češkem plača manj prispevkov. Razlog za to je t.i. »socialna kapica«, ki omejuje zgornjo mejo plačila prispevkov. Tako delodajalčevi kot delojemalčevi socialni prispevki nad bruto mesečnim zneskom 7.133,25 EUR niso več predmet obdavčitve, razen zdravstveni prispevki, ki niso omejeni. Neto izplačilo ob enakem strošku delodajalca za visoko plačo za zaposlenega z dvema otrokoma je na Češkem višje za 812,79 EUR oziroma 16,2 %.

Tabela 32: Primerjava obračuna plač med državama za visoko plačo z dvema otrokoma za podjetje 3 v EUR

Podjetje 3: Visoka plača in 2 otroka	Slovenija	Češka
Bruto znesek plače:	8.883,80	7.844,04
Splošna davčna olajšava:	416,67	103,95
Olajšava za otroka (2)	469,25	126,84
Bruto osnova za obračun prispevkov:	8.883,80	7.844,04
Delojemalčevi prispevki skupaj (22,1 % za SLO + 35 EUR OZP in 11,6 % za CZ):	1.998,32	858,02
Dohodninska osnova:	5.999,56	7.844,04
Dohodnina (39 % za SLO ter 15 % oziroma 23 % za CZ):	1.859,16	1.146,91
Neto plača:	5.026,32	5.839,11
Delodajalčevi prispevki skupaj (16,1 % za SLO in 33,8 % za CZ):	1.430,29	2.470,05
Skupni strošek delodajalca:	10.314,09	10.314,09
Letni strošek dela:	123.769,10	123.769,08
Skupni neto letni dohodek:	60.315,84	70.069,29

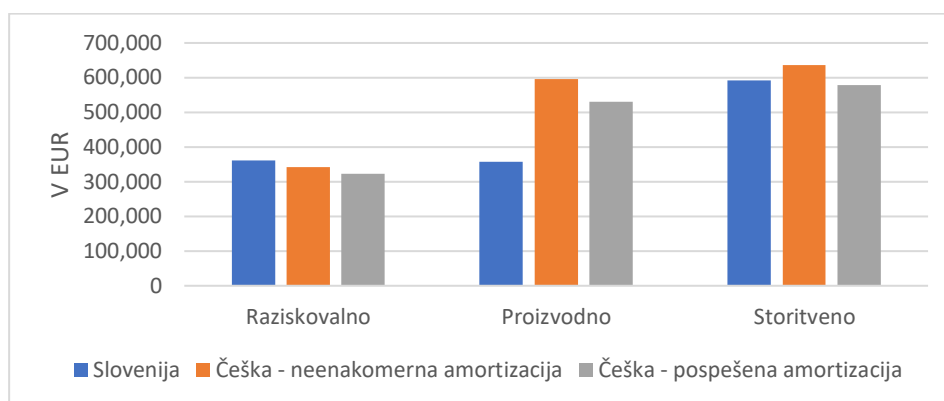
Vir: lastno delo.

4.6 Primerjava obdavčitve podjetij

Podjetje v Sloveniji plača največ davka, če se ukvarja s storitveno dejavnostjo svetovanja brez vlaganj v raziskave in razvoj, saj v tem primeru ne uveljavlja nobene davčne olajšave. Če se podjetje ukvarja s proizvodno ali raziskovalno dejavnostjo plača najmanj davka, saj lahko v primeru investicij v opremo koristi 40 % davčno olajšavo, medtem ko v primeru raziskav in razvoja znaša ta olajšava 100 %.

V sliki 3 sem združil izračunan DDPO iz poglavij 4.3.1, 4.4.1 in 4.5.1 skupaj za leti 2023 in 2024. Izračun zajema podjetje v Sloveniji, ki uporablja enakomerno amortizacijo, ter podjetje na Češkem, ki v enem primeru uporablja neenakomerno, v drugem pa pospešeno amortizacijo. Obe amortizaciji sta davčno priznani. Raziskovalno podjetje na Češkem, ki uporablja pospešeno amortizacijo in se ukvarja z raziskovalno dejavnostjo je plačalo najmanj DDPO. To podjetje je v letu 2023 vložilo 20 % oziroma 30 % prihodkov v letu 2024 v raziskave in razvoj, kar je privedlo do 10 % efektivne stopnje DDPO. Višji stroški od preteklega leta, namenjeni raziskavam in razvoju so češkemu podjetju omogočili uporabo višje davčne olajšave, ki je znašala 110 %. Po drugi strani je Storitveno podjetje na Češkem, ki uporablja neenakomerno amortizacijo, se ukvarja s poslovnim svetovanjem in amortizira poslovni najem stavbe, plačalo najvišjo stopnjo DDPO. Efektivna stopnja DDPO tega podjetja je enaka nominalni stopnji, in sicer 19 % v letu 2023 ter 21 % v letu 2024.

Slika 3: Primerjava plačanega DDPO v Sloveniji in na Češkem za leti 2023 in 2024

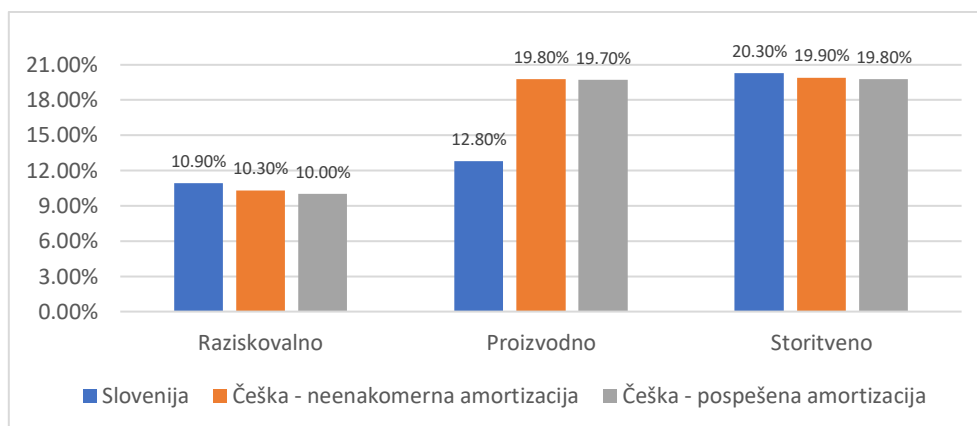

Vir: lastno delo.

Češka omogoča raziskovalnim podjetjem zmanjšanje davčne obremenitve z uporabo pospešene amortizacije, vendar proizvodna in storitvena podjetja ostajajo bolj obdavčena kot v Sloveniji, tudi ob uporabi pospešene amortizacije. Slovenija je ugodnejša država za proizvodna podjetja predvsem zaradi olajšave za investiranje. Na drugi strani Češka ponuja konkurenčnejše pogoje raziskovalnim podjetjem s svojo politiko pospešene amortizacije in povišane stopnje davčne olajšave 110 % v drugem letu ob doseženih pogojih.

V sliki 4 je narejena primerjava učinkovitih davčnih stopenj med državama. Najnižjo učinkovito stopnjo DDPO ima podjetje, ki se ukvarja z raziskovalno dejavnostjo. V letih 2023 in 2024 podjetje v Sloveniji plača 10,9 % stopnjo DDPO, medtem ko podjetje na Češkem, ki uporablja pospešeno amortizacijo plača 10,0 % stopnjo. V primeru proizvodne dejavnosti in investiranja v osnovno opremo podjetje v Sloveniji plača 12,8 % DDPO, podjetje na Češkem pa 19,8 % v primeru neenakomerne amortizacije oziroma 19,7 % pri pospešeni amortizaciji. Učinkovita stopnja DDPO je višja na Češkem, saj podjetja tam ne morejo koristiti davčnih olajšav za investiranje. Pri storitveni dejavnosti, kjer nobeno izmed podjetij ne koristi davčnih olajšav, so učinkovite stopnje DDPO enake nominalnim.

Slika 4: Primerjava učinkovitih davčnih stopenj za leti 2023 in 2024 med Slovenijo in Češko

Vir: lastno delo.

4.7 Primerjava obdavčitve zaposlenih

V tabeli 33 sem primerjal letno obdavčitev plač zaposlenih, ki uveljavljajo enega otroka za leto 2024. V obeh državah sem izenačil stroške dela. Stroški dela vključujejo prispevke delodajalca, prispevke delojemalca in dohodnino. Najvišji delež neto izplačila je pri nizki plači na Češkem, kjer znaša 64,9 %, medtem ko je najnižji delež izplačila v Sloveniji pri visoki plači, kjer znaša 47,7 %. Obdavčitev dela je ugodnejša na Češkem. Tako neto izplačilo kot delež neto izplačila sta pri vseh treh višinah plač višja na Češkem kot v Sloveniji. Največja razlika je pri visoki plači, ki znaša štirikratnik povprečne slovenske plače v letu 2024, kjer je na Češkem neto izplačilo višje za 10.079,0 EUR oziroma 17 %. Razlika je posledica zgornje omejitve plačila socialnih prispevkov na Češkem, razen zdravstvenih, kjer se za bruto plačo nad 85.359 EUR letno plačujejo zgolj še zdravstveni prispevki v višini 13,5 %, od 45,4 % celotnih skupnih prispevkov.

Tabela 33: Primerjava letne obdavčitve plač zaposlenih z enim uveljavljenim otrokom med državama v letu 2024

	Slovenija			Češka		
v EUR	Strošek dela	Neto izplačilo	Neto delež	Strošek dela	Neto izplačilo	Neto delež
Nizka plača	18.565,4	11.342,7	61,1 %	18.565,4	12.047,0	64,9 %
Povprečna plača	30.942,3	17.929,7	57,9 %	30.942,3	18.836,7	60,9 %
Visoka plača	123.769,1	59.087,5	47,7 %	123.769,1	69.166,5	55,9 %

Vir: lastno delo.

Pri izračunu neto plače v Sloveniji ni bil upoštevan obvezni letni regres, ki v letu 2024 do zneska povprečne plače (marec 2024) 2.317,82 EUR ni obdavčen niti z dohodnino niti s prispevki. Če bi ta regres prišteli slovenski plači, bi bilo neto izplačilo višje na Češkem le še pri visoki plači. V tem primeru bi bilo izplačilo pri povprečni in nizki plači višje v Sloveniji. Pri izračunu neto plače na Češkem ni bila upoštevana davčna olajšava za obresti na hipotekarno posojilo, ki lahko do 6.067 EUR letno zmanjša davčno osnovo.

5 SKLEP

V magistrskem delu sem primerjal davčno obremenitev podjetij v Sloveniji in na Češkem z vidika DDPO ter obdavčitev bruto plač različnih višin med državama. Temeljna ugotovitev je, da sta si davčna sistema držav podobna, z manjšimi odstopanji. Do konca leta 2023 sta imeli obe državi nominalno DDPO stopnjo 19 %, z letom 2024 jo je Slovenija zvišala na 22 % in Češka na 21 %.

Primerjava davčnih sistemov je razkrila podobnosti v strukturi davkov, vendar tudi nekatere pomembne razlike, zlasti v stopnjah dohodnine, prispevkih za socialno varnost in davčnih olajšavah. Svetovna banka je v svoji analizi davčnih obremenitev podjetij primerjala število davčnih plačil, čas potreben za izpolnitev davčnih obveznosti in skupno davčno stopnjo kot delež dobička. Ugotovila je, da sta kljub manjšim razlikam v davčnih sistemih obe državi uvrščeni med tiste z relativno ugodnim poslovnim okoljem za plačevanje davkov v primerjavi s povprečjem OECD držav.

V praktičnem delu, v poglavju 4, sem pripravil obračun DDPO za tri vrste hipotetičnih podjetij za leti 2023 in 2024: Raziskovalno, Proizvodno in Storitveno. Češka podjetja lahko izbirajo med neenakomerno in pospešeno amortizacijo, medtem ko je v Sloveniji davčno priznana le enakomerna amortizacija. Slovenija je ugodnejša država za proizvodna podjetja, predvsem zaradi olajšave za investiranje v višini 40 % zneska, medtem ko Češka takšne olajšave ne ponuja. Po drugi strani Češka nudi konkurenčnejše pogoje za raziskovalna podjetja z 10 % višjo davčno olajšavo v drugem letu in možnostjo uporabe davčno priznane pospešene amortizacije.

Pri primerjavi obdavčitve omenjenih hipotetičnih podjetij z DDPO sem ugotovil, da je davčno najmanj obremenjeno podjetje, ki veliko vlaga v raziskave in razvoj. V letih 2023 in 2024 je obdavčitev na Češkem z efektivno stopnjo DDPO 10,0 % ugodnejša v primerjavi s Slovenijo, kjer znaša 10,9 %. V primeru proizvodne dejavnosti je z efektivno stopnjo DDPO 12,8 % ugodnejša Slovenija. Podjetje na Češkem, ki uporabi pospešeno amortizacijo, plača efektivno stopnjo DDPO v višini 19,7 %, kar je posledica odsotnosti olajšave za investiranje, ki je na Češkem ni na voljo. V primeru storitvene dejavnosti, kjer podjetje ne koristi davčnih olajšav, je obdavčitev ugodnejša na Češkem. To je posledica nižje nominalne stopnje DDPO v letu 2024 in možnost uporabe pospešene amortizacije sredstev, ki dodatno zniža davčno osnovo v primerjavi z enakomerno amortizacijo.

Podjetja v Sloveniji lahko davčno osnovo znižajo za največ 63 %, zato najnižja možna efektivna stopnja DDPO v letu 2024 znaša 8,14 %, medtem ko na Češkem te omejitve ni. V Sloveniji so davčne izgube preteklih letih časovno neomejene, medtem ko se na Češkem izbrišejo po petih letih.

V magistrskem delu sem primerjal tudi obdavčitev bruto plač v Sloveniji in na Češkem za leto 2024. Rezultati kažejo, da je obdavčitev na Češkem ugodnejša. Na Češkem obstajata dve stopnji dohodnine, 15 % in 23 %, medtem ko ima Slovenija progresivno lestvico s stopnjami od 16 % do 50 %. Češka ima višje stopnje socialnih prispevkov, delodajalčevi in delojemalčevi znašajo skupaj 45,4 %, medtem ko so v Sloveniji nižji in znašajo 38,2 %. Kljub višji stopnji prispevkov na Češkem je treba poudariti, da se nad letno bruto plačo 85.359 EUR oziroma 7.113 EUR mesečno plačujejo zgolj še zdravstveni prispevki v višini 13,5 %, saj ima Češka zgornjo omejitev za plačilo socialnih prispevkov.

Primerjal sem obdavčitev plač za zaposleno osebo brez otrok, z enim otrokom in z dvema otrokoma v letu 2024 za različne višine plač. Pri obdavčitvi plač zaposlenih z enim otrokom sem ugotovil, da je neto izplačilo in delež izplačila višje na Češkem za vse tri višine plač (nizko, povprečno in visoko). Največja razlika se pojavi pri visoki plači, kjer je neto izplačilo na Češkem za 17 % višje kot v Sloveniji. Najvišji delež neto izplačila je pri nizki plači na Češkem, kjer znaša 64,9 %. V Sloveniji pri enakem strošku dela delež znaša 61,1 %, kar je za 3,8 odstotne točke manj kot na Češkem. Najnižji delež neto izplačila znaša 47,7 % pri visoki plači v Sloveniji, medtem ko delež pri enakem strošku dela na Češkem znaša 55,9 %, kar je 8,2 odstotne točke več kot v Sloveniji. Pri izračunu neto plače v Sloveniji ni bil upoštevan zakonsko predpisan regres, ki do zneska povprečne plače ni obdavčen niti s prispevki niti z dohodnino. Če bi k izračunu prišteli še najvišji možen neobdavčljiv regres, ki je bil v marcu 2024 do zneska 2.317,82 EUR neobdavčen, bi bilo neto izplačilo višje na Češkem le še pri visoki plači. Pri povprečni in nizki plači bi bilo v tem primeru neto izplačilo višje v Sloveniji.

LITERATURA IN VIRI

1. Banka Slovenije. (2023). *Dnevna tečajnica – Referenčni tečaji ECB*. <https://www.bsi.si/statistika/devizni-tecaji-in-plemenite-kovine/dnevna-tecajnica-referencni-tecaji-ecb/31.12.2023>
2. Český statistický úřad. (2022). *Pohyb obyvatelstva – rok 2022*. <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/pohyb-obyvatelstva-rok-2022>
3. Čok, M. (2021). *Javne finance v Sloveniji*. Ekonomska fakulteta Univerze v Ljubljani.
4. Eurostat. (2022). *Tax revenue statistics*. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Tax_revenue_statistics#Net_social_contributions_as_.25_of_.25_GDP_decreased_in_2021.2C_while_direct_and_indirect_taxes_increased_as_a_.25_of_.25_GDP
5. Evropski parlament. (2023). *Notranji trg: splošna načela*. Evropski parlament. <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sl/sheet/33/notranji-trg-splosna-nacela>
6. Finančna uprava Republike Slovenije – FURS. (2022). *Letno poročilo Finančne uprave za leto 2022*. <https://www.gov.si/assets/organi-v-sestavi/FURS/Strateski-dokumenti/2023/Letno-porocilo-Financne-uprave-za-leto-2022.pdf>
7. Finanční správa. (2021). *Informace o činnosti Finanční správy ČR za rok 2021*. <https://www.financnisprava.cz/cs/financni-sprava/financni-sprava-cr/vyrocní-zpravy-a-informace-o-cinnosti/2021>
8. Finančna uprava Republike Slovenije – FURS. (brez datuma). *Obračun davka od dohodkov pravnih oseb*. https://www.fu.gov.si/poslovni_dogodki_podjetja/obracun_davka_od_dohodkov_pravni_h_oseb/
9. Ho, J. K.-K. (2014). Formulation of a systemic PEST analysis for strategic analysis. *European Journal of Business and Management*, 6(31), 222–23.

10. Jaklič, M. (2002). *Poslovno okolje podjetja*. Ekonomska fakulteta Univerze v Ljubljani.
11. Jánošíková, P. (2015). *The Tax System in the Czech Republic and its Transformation in the 20th and 21st Century*. <https://is.muni.cz/publication/1301462/system-of-tax-law.pdf#page=90>
12. Kenda, A. (2023, 18. april). *Razvojna tekma: Češka spet korak za Slovenijo*. <https://www.finance.si/9012303/Razvojna-tekma-Ceska-spet-korak-za-Slovenijo>
13. Klun, M. in Jovanović, T. (2016). *Davčni sistem*. Fakulteta za upravo Univerze v Ljubljani.
14. Kukalová, G. (2019). *Systém a správa daní v ČR*. 3. vyd. Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta.
15. Málková, M. (2020). *Komparace daně z příjmů fyzických osob v České republice a na Slovensku*. Univerzita Pardubice Fakulta ekonomicko-správní.
16. Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky. (2022). *Sociální pojištění v roce 2022*. <https://www.mpsv.cz/socialni-pojisteni-v-roce-2022>
17. Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky. (2024). *Sociální pojištění v roce 2024*. <https://www.mpsv.cz/socialni-pojisteni>
18. Ministrstvo za finance. (2022). *Informacija o davku od dohodkov pravnih oseb za leto 2022*. <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MF/Davcni-direktorat/DOKUMENTI/Informacija-o-davku-od-dohodkov-pravnih-oseb-za-leto-2022.pdf>
19. Ministrstvo za finance. (2023). *Splošno o davku od dohodkov pravnih oseb*. https://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Davki_in_druge_dajatve/Podrocja/Davek_od_dohodkov_pravnih_oseb/Opis/Splosno_o_DDPO.doc
20. Novotná, K. (2019). *Analysis of Tax Policy of the Czech Republic with Focus on Corporate Income Tax*. <https://dspace.vsb.cz/handle/10084/135668>
21. Organisation for economic co-operation and development – OECD. (2022). *Taxing wages – Tax and gender through the lens of the second earner: 5. Effective tax rates on labour income in 2022*. https://www.oecd-ilibrary.org/sites/dbcbac85-en/1/3/1/5/index.html?itemId=/content/publication/dbcbac85-en&_csp_=e795e241109a37e856f37ec39c7edba2&itemIGO=oecd&itemContentType=book#tabnote-d1e41414-28556c33c2
22. Price Waterhouse Coopers – PWC. (2024a). *Czech Republic – Overview*. Tax summaries. <https://taxsummaries.pwc.com/czech-republic>
23. Price Waterhouse Coopers – PWC. (2024b). *Slovenia – Overview*. Tax summaries. <https://taxsummaries.pwc.com/slovenia>
24. Računsko sodišče Republike Slovenije. (2006). *Revizijsko poročilo o učinkovitosti in pravilnosti delovanja informacijskega sistema Davčne uprave Republike Slovenije*. https://www.rs-rs.si/fileadmin/user_upload/revizija/683/InfSistDURS.pdf
25. Sheffrin, M.S. (2013). *Tax fairness and folk justice*. Cambridge University Press
26. Statistični urad republike Slovenije – SURS. (2022). *Obremenitve z davki in prispevki za socialno varnost, 2022*. <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/10580>

27. Vítek, L. (2001). *Daňová politika české republiky. Historický vývoj, současnost a perspektivy zdanění na území ČR s ohledem na integraci českého hospodářství do světového ekonomického společenství*. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky. ISBN 80-238-8182-5.
28. World Bank Group. (2020a). *Economy profile of Czech Republic. Doing Business 2020*. <https://archive.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/country/c/czech-republic/CZE.pdf>
29. World Bank Group. (2020b). *Economy profile of Slovenia. Doing Business 2020*. <https://archive.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/country/s/slovenia/SVN.pdf>
30. World Bank. (brez datuma). *Foreign direct investment, net inflows (% of GDP)*. <https://data.worldbank.org/indicator/BX.KLT.DINV.WD.GD.ZS>
31. Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Zákon České národní rady o daních z příjmů.
32. Zákon č. 592/1992 Sb., Zákon České národní rady o pojistném na veřejné zdravotní pojištění.
33. Zákon o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-2). Ur. l. RS, št. 117/06, 56/08, 76/08, 5/09, 96/09, 110/09 – ZDavP-2B, 1/10 – popr., 43/10, 59/11, 24/12, 30/12, 94/12, 81/13, 50/14, 23/15, 82/15, 68/16, 69/17, 79/18, 66/19, 172/21 in 105/22 – ZZNŠPP.
34. Zákon o delovnih razmerjih (ZDR-1). (2013). Ur. l. RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16, 15/17 – odl. US, 22/19 – ZPosS, 81/19, 203/20 – ZIUPOPDVE, 119/21 – ZČmIS-A, 202/21 – odl. US, 15/22, 54/22 – ZUPŠ-1, 114/23 in 136/23 – ZIUZDS.
35. Zákon o dohodnini (ZDoh-2). Ur. l. RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 9/12 – odl. US, 24/12, 30/12, 40/12 – ZUJF, 75/12, 94/12, 52/13 – odl. US, 96/13, 29/14 – odl. US, 50/14, 23/15, 55/15, 63/16, 69/17, 21/19, 28/19, 66/19, 39/22, 132/22 – odl. US, 158/22 in 131/23 – ZORZFS.
36. Zákon o gospodarskih družbah (ZGD-1). Ur. l. RS, št. 65/09 – uradno prečiščeno besedilo, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 44/13 – odl. US, 82/13, 55/15, 15/17, 22/19 – ZPosS, 158/20 – ZIntPK-C, 18/21, 18/23 – ZDU-1O in 75/23.
37. Zákon o obnovi, razvoju in zagotavljanju finančnih sredstev (ZORZFS). (2023). Uradni list RS, št. 131/23.
38. Zákon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2). Ur. l. RS, št. 48/22 – uradno prečiščeno besedilo, 40/23 – ZČmIS-1, 78/23 – ZORR, 84/23 – ZDOsk-1, 125/23 – odl. US in 133/23.
39. Zákon o prispevkih za socialno varnost (ZPSV). Ur. l. RS, št. 5/96, 18/96 – ZDavP, 34/96, 87/97 – ZDavP-A, 3/98, 7/98 – odl. US, 106/99 – ZPIZ-1, 81/00, 97/01 – ZSDP, 97/01, 62/10 – odl. US, 40/12 – ZUJF, 96/12 – ZPIZ-2, 91/13 – ZZVZZ-M, 99/13 – ZSVarPre-C in 26/14 – ZSDP-1.
40. Zákon za uravnoteženje javnih financ (ZUJF). Ur. l. RS, št. 40/12, 96/12 – ZPIZ-2, 104/12 – ZIPRS1314, 105/12, 25/13 – odl. US, 46/13 – ZIPRS1314-A, 56/13 – ZŠtip-1, 63/13 – ZOsn-I, 63/13 – ZJAKRS-A, 99/13 – ZUPJS-C, 99/13 – ZSVarPre-C, 101/13 – ZIPRS1415, 101/13 – ZDavNepr, 107/13 – odl. US, 85/14, 95/14, 24/15 – odl. US, 90/15, 102/15, 63/16

- ZDoh-2R, 77/17 – ZMVN-1, 33/19 – ZMVN-1A, 72/19, 174/20 – ZIPRS2122 in 139/22
- ZSPJS-AA.